

Assi Kaitila

RIPPILEIREILLÄ KÄYTETTÄVÄN OPETUSMATERIAALIN UUDISTAMINEN

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Lokakuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2016	Tekijä/tekijät Assi Kaitila
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi RIPPILEIREILLÄ KÄYTETTÄVÄN OPETUSMATERIAALIN UUDISTAMINEN.		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä		Sivumäärä 37 + 11
Työelämäohjaaja Nuorisotyönohjaaja Pia Penttinen, Laitilan seurakunta		
<p>Opinnäytetyön aiheena oli Laitilan seurakunnan rippikouluopetusmateriaalin uudistaminen. Uudistuksen kohteina olivat rippikoulun aiheista Raamattu, synti, käskyt, omatunto ja rippi, elämän arvot, rakkaus ja seksuaalisuus. Laitilan seurakunnan rippikouluissa toteutetaan Paulo Freiren innoittamana dialogipedagogiikkaa. Opetusmateriaalien uudistuksen tarkoituksena oli seurata aiempaa tyyliä ja uudistaa oppikokonaisuuksia toiminnallisempaan suuntaan.</p> <p>Kehittämistehtävinä opinnäytetyössä oli: 1. miten kehitän rippikoulun kristinuskon opetusta niin, että se kohtaisi nuoren elämän? 2. Miten kehitän opetusmenetelmiä soveltumaan nuorten erilaisiin oppimis- ja työskentelytyyleihin?</p> <p>Uudistamisprosessissa selvisi, etteivät kaikki valitut aiheet olisi kaivanneet uudistamista. Palautteen keruussa uudistetuista oppikokonaisuuksista enemmistö arvioi ne melko toimiviksi. Hiljaisten ja muuten erilaisten rippileiriryhmien huomioiminen oli jäänyt suunnitelmasta ja se vaikutti toteutukseen.</p> <p>Rippileirien opetusta on arvioitava säännöllisesti ja tarvittaessa päivitettävä. Rippileirien opetuksen pitäisi olla nuorilähtöistä ja nuorten elämään liittyvää.</p>		
Asiasanat dialogipedagogiikka, dialogisuus, innostajat, kirkko, nuorisotyö, nuoret, rippikoulu, seurakunta, toiminnallisuus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2016	Author Assi Kaitila
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis Renewing the learning material of confirmation school.		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 37 + 11	
Supervisor Youth worker Pia Penttinen, Parish of Laitila		
<p>The topic of this thesis was about renewing the learning material in the parish of Laitila. The renewed themes were Bible, sin, commandments, conscience and communion, worth of life, love and sexuality. At the confirmation school in Laitila they are using Paulo Freire's dialog pedagogy. The purpose of the process of renewing the learning material was follow the existing theme. Renewing also was supposed to change the material into a more functional way than it is now.</p> <p>Development tasks in this thesis were 1. How to develop the teaching material of Christianity that it would be closer to the life of the young people? 2. How to develop the learning material so that it would fit in any young people's learning methods and working styles?</p> <p>In the process of renewing the material it was clear that all the chosen themes didn't need any renewing. From collected feedback it became clear that the majority thought the renewed material were quite functioning. Paying attention to quiet groups or other different confirmation groups were forgotten in the plan and it had an influence on the execution.</p> <p>Teaching technics and learning material in confirmation school need to be valuated regularly and update when necessary. The teaching in confirmation school should be youth focused and be related to young people's lives.</p>		

<p>Key words Church, Confirmation school, Dialogical, Dialog pedagogy, Functionality, Inspirer, Parish, Youth, Youth work</p>

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	4
3 DIALOGIPEDAGOGIIKKA	6
3.1 Dialogisuus rippikoulussa	6
3.2 Dialogipedagoginen prosessirippikoulu	7
3.3 Innostajan rooli ja työtehtävät.....	9
4 OPETUSMENETELMISTÄ OPPIMISTYYLEIHIN	12
4.1 Oppimisprosessi.....	12
4.2 Oppimis- ja työskentelytyylit.....	13
4.3 Opetusmenetelmät ja toiminnallisuus	15
5 OPPIKOKONAISUUKSIEN UUDISTAMINEN LAITILAN SEURAKUNNASSA	18
5.1 Rippileiriopetuksen sisältö nykyisellään	18
5.2 Oppikokonaisuuksien uudistusprosessi.....	20
5.2.1 Oppikokonaisuuden aihe: Raamattu	21
5.2.2 Oppikokonaisuuden aihe: synti, käskyt, omatunto ja rippi	22
5.2.3 Oppikokonaisuuden aihe: elämän arvot	24
5.2.4 Oppikokonaisuuden aihe: rakkaus ja seksuaalisuus	25
6 UUDISTETTUJEN OPPIKOKONAISUUKSIEN ARVIOINTI	27
7 POHDINTA.....	32
LÄHTEET.....	36

LIITTEET

1 JOHDANTO

Suomalainen rippikoulu on evankelis-luterilaisen kirkon lippulaiva. Joka vuosi rippikoulun käy kirkon jäsenistä yli 90 prosenttia ja 15-vuotiaiden ikäluokasta osuus on keskimäärin noin 82,6 prosenttia. Yli 90 prosenttiin rippikouluista kuuluu leirijakso. (Sakasti 2016b.) Rippikoulu on siis vuodesta toiseen erittäin suosittu. Rippileirillä saa uusia kokemuksia ja elämyksiä, jotka antavat eväitä ja kantavat myöhemmässäkin vaiheessa elämää.

Jarmo Kokkosen pitämässä puheenvuorossa piispoille vuonna 2009, hän on tiivistänyt rippikoulun menestyksen, haasteet ja tulevaisuuden viiteentoista kohtaan. Kokkosen mielestä viisi syytä, jotka ovat vaikuttaneet suomalaisen rippikoulun menestykseen, ovat leirimuotoisuus, isostoiminta, teologian ja käytännön onnistunut yhdistäminen, tyttöjen ja poikien tasapuolinen mukanaolo sekä pitkän linjan kehitystyö. Haasteita Kokkosen mukaan ovat nuorisokulttuurin atomisaatio, laaja kulttuurinen polarisaatio, yleinen privatisoituminen, rippikoulu voi sairastua omaan vahvuuteensa tai se että rippikoulu katsoo liikaa taaksepäin. Se, millä tavalla voidaan säilyttää rippikoulu tulevaisuudessakin menestyksekkäänä, Kokkonen listaa seuraavat viisi asiaa. Leirityöstä ei tingitä missään kohtaa, tehdään yhteistyötä kaikilla työaloilla, nähdään sakramenttiopetus kokonaisuutena, jolloin kasteen rinnalle tulisi mukaan myös ehtoollinen. Lisäksi vielä pitäisi toimia paikallisesti viisaalla tavalla ja panostaa aikuisrippikouluun. (Kokkonen 2009.) Kokkonen on löytänyt puheenvuorossaan tärkeät kohdat, joista olen täysin samaa mieltä. Rippikoulu on mahdollisuus ja siihen pitää panostaa. Työntekijöiden on elettävä ajan hermolla ja päivitettävä omaa osaamistaan. Rippikoulun opetusta pitäisi tarkistaa tasaisin väliajoin, että se vastaisi nykyajan haasteisiin.

Uuden rippikoulusuunnitelman ilmestyminen lähivuosina vaikuttaa tulevaisuudessa rippikoulujen uudistamiseen. Tämän hetkisen tiedon mukaan uusi Rippikoulusuunnitelma (RKS) 2017 muodostaisi jatkumon Rippikoulusuunnitelma 2001:lle. Uusi RKS 2017 vahvistaisi, sy-

ventäisi ja mallintaisi RKS 2001:n linjauksia ja kehittäisi rippikoulua toimintaympäristön muutokset huomioiden. RKS 2017:ssa pyritään vahvistamaan oppimisen yhteisöllisyyttä ja yhteisössä kasvamista unohtamatta kuitenkin yksilön subjektiviteettia. (Sakasti 2016a.)

Tämän hetkisen (lokakuu 2016) tiedon mukaan RKS 2017 toiminta-ajatuksena on, että rippikoulu vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä. Uudessa suunnitelmassa rippikoululle asetettuja tavoitteita on kuusi. Nämä kuusi tavoitetta tähtäävät toiminta-ajatuksen toteutumiseen. Tavoitteet ovat:

1. Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa.
2. Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa.
3. Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen.
4. Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta.
5. Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä.
6. Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon. (Kaitila 2016.)

Tein opinnäytetyöni Laitilan seurakunnan rippikoulutyöhön, jossa uudistin rippikoulun opetusmateriaaleja. Aikaisemmin aloitettu uudistusprosessi on työntekijöiden kiireen ja ajan puutteen vuoksi jäänyt tekemättä. Koska aikaa ei ole ollut, muutosprosessi on ollut hidasta ja tapahtunut vähän kerrallaan. Saimme ajatuksen, että voisin olla auttamassa uudistusprosessin etenemisessä. Työntekijöiden ajatuksia ja tarpeita kuunnellen, valitsimme yhdessä aiheet, jotka kaipasivat uudistamista.

Uudistamista kaipaavia aiheita olivat rakkaus ja seksuaalisuus, elämän arvot, synty ja käskyt, omatunto ja rippi sekä Raamattu. Jokaisesta edellä mainitusta teemasta rakennettiin oppikokonaisuusaineistot, joita voi käyttää eri ryhmille ja tietyille ryhmälle sopivalla tavalla. Tein yhden valmiin kokonaisuuden jokaisesta aiheesta. Kokonaisuutta on helppo muokata sitten omiin tarpeisiin sopivaksi joko lisäämällä tai ottamalla tarpeetonta materiaalia pois. Jokaisen oppikokonaisuusaiheen on tarkoitus olla esimerkkinä. Tietyntyylinen mallikokonaisuus tai -

kaava, millä tavalla aihetta voidaan käsitellä. Koostin uudistetut opetusmateriaalit yhteen. Näistä opetusmateriaaleista koottiin materiaalipankki, jota kaikki työntekijät voivat hyödyntää.

Laitilassa on jo 90-luvun lopusta järjestetty dialogipedagogista prosessirippikoulua. Dialogipedagoginen prosessirippikoulu perustuu Paulo Freiren dialogipedagogiikkaan. (Freire 2005, [Freire 1970].) Maj Varjo tutustui Freiren ajatuksiin usean vuoden ajan ja halusi tuoda kirkon kasvatukseen ja rippikoulutyöhön uudenlaisen tyylin opettaa (Varjo 1997). Maj Varjon kehittämät dialogipedagogiset oppikokonaisuudet ovat muokkautuneet jatkuvasti ajan saatossa, mutta ovat nyt uudistamisen ja päivittämisen tarpeessa.

Opinnäytetyössäni pyrin kehittämään rippikoulun kristinuskon opetusta liittymään lähemmäs nuoren elämää. Kehitin opetusmenetelmiä soveltumaan paremmin nuorten erilaisiin oppimis- ja työskentelytyyleihin.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää materiaalipankki uudistetuista rippileirien opetusmateriaaleista. Käytännössä uudistin opetusmateriaaleja valituista teemoista, joiden koettiin tarvitsevan uutta ja toiminnallisempaa lähestymistapaa. Tarkoitukseni oli uudistaa opetusmateriaaleja niin, että nuori saisi rippileiristä enemmän itsellensä. Opinnäytetyöni kehittämistehtäviksi valikoituivat seuraavat kysymykset:

Miten kehitän rippikoulun kristinuskon opetusta niin, että se kohtaisi nuoren elämän?

Ensimmäinen kehittämistavoitteeni oli tuoda kristinuskon opetus lähemmäs nuoren elämää. Oppituntien suunnittelussa herkästi voi unohtua se tärkein eli unohtuu liittää asiat nuoren omaan elämään. Pyrin noudattamaan nykyisen rippikoulusuunnitelman kolmen korin periaatetta, jotka ovat elämä, usko ja rukous (Kirkkohallitus 2001, 10). Uudistetuissa oppimateriaaleissa jokaisessa kohdassa olisi liittymäkohta nuoren omaan elämään niin, että hän pystyy helposti esimerkiksi synti ja käskyt aiheen tai rakkaus aiheen liittämään tähänhetkiseen ja tulevaan elämäänsä.

Miten kehitän opetusmenetelmiä soveltumaan nuorten erilaisiin oppimis- ja työskentelytyyleihin?

Toisena kehittämistavoitteena oli kehittää toiminnallisia oppimismenetelmiä. Liian usein aiheita käsitellään sisällä, istuen ja tavanomaisesti lukemalla, kirjoittamalla ja kuuntelemalla. Näitä tavanomaisia millään tavalla unohtamatta, olisi hyvä lisätä aiheiden käsittelyyn uusia tapoja. Tietyissä opetustilanteissa aiheen käsittely voisi tapahtua kokonaan toiminnallisesti ja liikunnallisesti. Käsillä tekeminen, kuten askartelu ja muovailu, ovat hyviä keinoja käsitellä erilaisia ja vaikeitakin asioita. Omaa suhdettaan Jumalaan voi hahmottaa helpommin esimerkiksi piirtämällä itsensä suuren puun vierelle. Jokainen nuori oppii omalla tavallaan, omien

taitojen, kykyjen, ajatusten ja oppimistyylien mukaan. Yhden aiheen sisällä voidaan käyttää useita opetusmenetelmiä niin, että jokainen nuori saisi oppia omalle tyylilleen sopivalla tavalla.

3 DIALOGIPEDAGOGIIKKA

Tässä luvussa selvitän mitä dialogi ja dialogisuus tarkoittavat. Kerron myös dialogipedagogisen rippikoulun lähtökohtia ja nykyisiä suuntaviivoja. Lisäksi esittelen innostajat, heidän työtehtävänsä ja roolinsa rippikoulussa. Samalla selvitän innostajan ja isosen roolien eroavaisuudet.

3.1 Dialogisuus rippikoulussa

Dialogi sanana tulee kreikan kielestä, sanoista *dia* ja *logos*. *Dia* tarkoittaa läpi, kautta ja *logos* tarkoittaa sanaa tai merkitystä. Dialogia voidaan pitää merkityksen virtauksena, mutta sillä on laajempikin merkitys. William Isaacs määrittelee dialogin keskusteluksi, jossa on ydin eikä siinä valita puolia. Dialogissa puhutaan yhdessä eri tavalla ja siinä voidaan yltää johonkin mahtavampaan ja upeampaan yhteiseen kokemukseen, jossa hyödynnetään osallistujien yhteistä älykkyyttä ja voimaa. (Isaacs 2001, 39–40.)

Dialogi on ihmisten välistä vuoropuhelua, jossa he ajattelevat yhdessä. Yhdessä ajattelemisen tarkoittaa sitä, ettei yksilö pidä omaa mielipidettään ja kantaansa lopullisena, vaan kykenee näkemään sen yhtenä askeleena kohti yhteistä lopputulosta. Dialogi kehottaa tekemään uudenlaisen yhteyden, jossa kuunnellaan tarkasti ja pyritään ymmärtämään muiden esittämät näkemykset. Dialogi ohjaa kuuntelemaan ja näkemään enemmän, mitä pelkät yksittäiset mielipiteet eivät anna. (Isaacs 2001, 40.)

Dialogi on siis kahden tai useamman ihmisen välillä tapahtuvaa avointa ja luottamuksellista keskustelua. Dialogissa osapuolet kunnioittavat toista ja kuuntelevat, mitä hänellä on sanottavanaan. Osapuolet odottavat vuoroaan eivätkä puhu päälle. (Pruuki 2010, 76.)

Freire ajattelee dialogin olevan rakkaudenteko. Siihen kuuluu viisi edellytystä ja ne ovat rakkaus, nöyryys, usko ihmiseen, toivo ja sitoutuminen kriittiseen ajatteluun. (Varjo 1998b, 30–31; Freire 2005, 97–98; [Freire 1970].) Hänen mielestään dialogia ei voi olla ilman syvää rakkautta maailmaa ja ihmisiä kohtaan. Dialogia ei myöskään voi olla ilman nöyryyttä. Dialogi on yhteiseen oppimiseen ja toimintaan pyrkivien ihmisten kohtaamista, joka hajoaa, jos sen osapuolet eivät ole nöyriä. Ei voi päästä dialogiin, jos itse kuvittelee olevansa muita parempi ja ylempänä. Lisäksi vaaditaan syvää uskoa ihmiseen, se on dialogin edellytys. Pitää uskoa ihmisen kykyyn tehdä ja uudistaa, luoda ja uudelleen luoda, uskoa kutsumukseen tulla täydemmin ihmiseksi. Jotta päästään dialogin osapuolten väliseen luottamukseen, tasavertaiseen suhteeseen, tarvitaan rakkautta, nöyryyttä ja uskoa. Myös toivo on yksi dialogin edellytyksistä. Ilman toivoa ei ole dialogia. Jos dialogin osapuolet eivät usko saavuttavansa mitään, on heidän kohtaamisensa tyhjää ja merkityksetöntä, byrokraattista ja väsyttävää. Kriittinen ajattelu on tärkeä osa dialogia ja ilman sitä ei voi olla aitoa dialogia. Kriittiselle ajattelijalle tärkeintä on todellisuuden jatkuva uudistaminen ihmisten jatkuvan inhimillistymisen nimissä. (Freire 2005, 97–101.)

3.2 Dialogipedagoginen prosessirippikoulu

Maj Varjo kehitti vuosina 1997 ja 1998 työnsä ohessa Laitilaan dialogipedagogista prosessirippikoulua yhdessä työkavereidensa kanssa. Hän tutustui Paulo Freiren dialogipedagogiikkaan usean vuoden ajan ja alkoi kehittää Freiren dialogipedagogiikan avulla uudenlaisia rippikouluopetusmenetelmiä. (Varjo 1998b, 1 [Freire 1970].) Dialogipedagogiikka ei ole metodi vaan kokonaiskäsitelmä kasvatuksesta. Paulo Freiren pedagogiikan tavoitteena on herätellä ihmisen itsetuntoa ja toimintakykyä ja vapauttaa ihminen aktiiviseen toimintaan. Vapautuminen tapahtuu tiedostamisen kautta. Perusajatuksena on, että vapauttava oppiminen tapahtuu kokemusten, elämysten, dialogin, päättelyn ja toiminnan kautta. Dialogipedagogiikka perustuu kommunikointiin ja vuorovaikutukseen, jossa dialogi on tärkein väline. (Varjo 1997, 3.)

Freiren kasvatusteoriassa keskeisenä asiana ovat ihmiskäsitys ja kasvatusympäristö. Kasvatuksessa ja vuorovaikutuksessa ihmisen tulee olla subjekti eikä objekti. Ihmistä ei yritetä saada ajattelemaan tietyllä kaavalla tai muotilla, vaan häntä pyritään auttamaan niin, että hän itse löytää oman elämänsä tärkeät perusteet, arvot ja normit. Löydettyään ne itse, ihmistä voidaan auttaa prosessoimaan ne hänen oman elämänsä eväiksi ja aineksiksi. Freiren mielestä kasvatuksen tulisi kehittää ihmisen tietoisuutta, jotta ihminen pystyisi itsenäisiin valintoihin ja saisi valmiuksia vaikuttaa ympäröivään todellisuuteen. Kun ihminen tiedostaa elämäntilanteensa, paneutuu siihen ja ottaa huomioon sen tuomat haasteet, ihminen luo oman kulttuurinsa, elämisensä muotoja ja pystyy vaikuttamaan myös omaan yhteisöönsä ja yhteiskunnan ja kirkon elämään. Rippikoulussa tällä tarkoitetaan sitä, että yhdessä pohditaan ajan ilmiöitä, ihmisen tarpeita ja toiveita, kristillistä oppia, kristillisiä arvoja, kristillistä kulttuuriperinnettä ja peilaetaan niitä keskenään, sovelletaan teologiaa arkeen ja nähdään sen muuttava voima. (Varjo 1997, 4 [Freire 1970].) Nuori itse osallistuu opetukseen, pohtii, keskustelee ja kertoo ajatuksiinsa. Jokainen osallistuu omien voimavarojensa mukaan, aktiivisena tai vähemmän aktiivisena. Nuori käy dialogia ohjaajan, innostajan ja muun ryhmän kanssa. Tätä kautta voidaan auttaa nuorta löytämään oma tiensä ja he voivat vahvistua uskossa.

Dialogipedagogisessa prosessirippikoulussa oppikokonaisuuksissa käytetään Paulo Freiren pedagogista prosessia (1970), johon kuuluu miljööanalyysi, generatiivisen teeman valinta, autenttinen dialogi, koodaus, koodien purkaminen ja päättely eli synteesi (Varjo 1998a, 23). Miljööanalyysissä tutustutaan niihin ryhmäläisiin, joiden kanssa toimitaan. Rippikoulussa tämä tarkoittaa sitä, että koko ryhmässä sekä pienryhmissä tutustutaan kaikkiin: muun muassa keitä he ovat, mitä harrastavat, arvostavat, keitä kuuluu perheeseen ja minkälaisia erilaisia tapoja ryhmäläisillä on. Tämä alkaa jo rippikoulun alussa ja jatkuu koko rippikoulun ajan. Generatiivisen teeman valinta tarkoittaa rippikoulussa sitä, että teemat ovat jo valittuna eli ne ovat oppikokonaisuuksien teemoja. Autenttinen dialogi -vaiheessa vuorovaikutus pienryhmän vetäjän eli innostajan ja ryhmäläisen välillä on tasa-arvoista. Tässä vaiheessa keskustellaan ja analysoidaan teemaa. Koodaus -vaiheessa käsitellään edellisen generatiivisen vaiheen teemaa vi-

rikkeillä, esimerkiksi kuvilla, esineillä, videoilla tai esityksillä. Tällöin saadaan aiheesta enemmän ja jotain uutta irti. Koodien purkamisvaiheessa asia tuodaan lähelle oppijan omaa elämää. Millä tavalla se liittyy nuoreen itseensä ja mitä se hänelle merkitsee? Päättely eli synteesi vaiheessa oppijat tekevät johtopäätöksensä teemasta. (Varjo 1998a, 23–35; [Freire 1970])

3.3 Innostajan rooli ja työtehtävät

Maj Varjo kehitti dialogipedagogisen prosessirippikoulun ohella Laitilaan myös innostajakoulutuksen. Innostajat tulivat siis entisten isosten tilalle. Ensimmäisen vuoden innostajakoulutus on koulutuspainotteinen. Ensimmäisen vuoden jälkeen voi toimia innostajana kesän leirillä. Koulutuksen aikana harjoitellaan innostajana toimimista iltarippikoulussa, rippikoulun aloituspäivissä ja varhaisnuorten leireillä. Vanhemmat innostajat käyvät kasvuryhmässä, joka ei enää ole niinkään koulutusta. Kasvuryhmässä voidaan käydä erilaisia teemoja läpi ja se on hieman vapaamuotoisempaa. Kasvuryhmä kokoontuu joka toinen viikko niin kuin ensimmäisen vuoden innostajat.

Innostajan rooli ja työtehtävät eroavat isosen roolista ja työtehtävistä. Isostoiminnasta tehdyn tutkimuksen mukaan isosen tehtäviin kuuluu useimmiten iltaohjelmien suunnittelu ja toteutus. Lähes yhtä yleistä tulosten mukaan oli isosten vastaaminen pienryhmien ohjaamisesta, vapaa-ajan suunnittelusta ja ohjauksesta, hartauksien suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä raamatturyhmistä. Tutkimustulosten mukaan isokset vastaavat usein myös ryhmätunneista ja raamatturyhmistä, mutta ohjaajien vetämiin opetuksiin he osallistuvat harvoin, poikkeuksina elämykselliset tehtäväpolut ja -rastit. (Porkka 2004, 59–60.)

Innostajat toimivat rippikoulussa pienryhmissä, niin sanotusti ryhmän ohjaajina. Ryhmänohjaaja on kuitenkin hieman harhaanjohtava nimitys, koska heidän tehtävänsä on innostaa ja syventää oppimista erilaisin keinoin. Rippikoulun oppikokonaisuuksissa innostaja auttaa prosessin alkamisessa, ylläpitämisessä ja syvenemisessä. Innostaja auttaa ryhmäänsä siirtymään

keskustelusta syvemmälle aiheeseen. Jokaisessa ryhmässä on erilaisia oppijoita. Innostajan tehtävänä on valita, yhdessä työntekijän kanssa, juuri omalle ryhmälleen sopivat oppimismenetelmät. Jokainen pienryhmä siis oppii saman aiheen omalla tavallaan. (Varjo 1997, 6.)

Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että työntekijä on valmistanut innostajalle työskentelyä varten ohjeet, joiden mukaan edetään pienryhmässä. Aloitus tapahtuu aina yhteisesti, jossa työntekijä alustaa aiheen. Alustuksen jälkeen innostaja luotsaa oman ryhmänsä omalle paikalleen, jossa aloittavat tehtävien tekemisen tai muun toiminnan. Aiheen mukaan käsitellään yleensä ensin teoriaa, jonka jälkeen kokoonnutaan yhteiseen purkuun. Purun jälkeen työskentely jatkuu omissa pienryhmissä innostajan johdolla ja jatkuu teorialla tai toiminnallisella osiolla. Aina pienryhmätuokion jälkeen kokoonnutaan yhteiseen tilaan, jossa käydään läpi ryhmien tuotokset, esitykset, kysymykset ja mitä tällä kertaa opittiin.

Innostajia on kahdeksan päivän mittaisella leirillä noin seitsemän. Leirin ryhmän koon mukaan ryhmäinnostajia on neljästä viiteen ja yleisinnostajia on yhdestä kahteen. Innostajat ovat mukana melkein jokaisessa oppimisessa ja he ovat vastuullisessa tehtävässä joko ryhmäinnostajana tai yleisinnostajana. Ryhmäinnostajat perehdytetään aina ennen jokaisen oppikokonaisuuden alkua. Heidän kanssaan käydään läpi tulevan aiheen vaihteita, missä vaiheessa tehdään ja mitä tehdään, milloin ollaan yhteisesti koko porukalla ja milloin omassa pienryhmässä. Ohjaaja on tehnyt jokaiselle noin sivun mittaisen ohjeistuksen, jonka mukaan jokainen osaa toimia kohta kohdalta.

Yleisinnostajan tehtäviin kuuluu "päivän pähkinöiden" eli päivittäisten ryhmien välisten kilpailujen suunnittelu ja toteutus, aamuhartauksien suunnittelu ja toteutus yhdessä muiden innostajien kanssa, sekä muita käytännön töitä kuten saunan lämmitystä. Lisäksi he auttavat tarvittaessa ryhmissä, tuuraavat tai menevät ryhmäinnostajan avuksi. Heidän tehtävänä on myös innostaa vapaa-ajalla ulkoiluun ja keksiä vapaa-ajan toimintaa. Yleisinnostajat ovat ohjaajien apukäsinä ja silminä. Yleisinnostajan rooli on hieman vapaampi, mutta yhtä tärkeä ja

vastuullinen kuin ryhmäinnostajankin. Usein tähän tehtävään valikoituu yksi vanhempi innostaja sekä ykkösinnostaja. Vanhemman innostajan tehtävänä on olla apuna ensimmäisen vuoden innostajalle.

Millä tavalla dialogisuus sitten toimii rippikouluikäisten nuorten kanssa? Miten 15 – vuotias nuori pystyy keskustelemaan rippikoulun aiheista niin, että oma mielipide ei olekaan tärkein, vaan yksi askel yhteisellä polulla? Innostajan yhtenä tärkeimmistä tehtävistä on olla pienryhmänsä keskustelun eteenpäin luotsaaja. Hän ohjaa keskustelua niin, ettei ketään jyrätä, vaan löydetään yhteinen sävel. Innostajan tehtävänä on esittää sellaisia kysymyksiä, jotka auttavat keskustelua eteenpäin. Näitä kysymyksiä on keksitty yhdessä työntekijöiden kanssa. Innostajat eivät joudu keksimään ja pärjäämään itseksensä, vaan he voivat aina tukeutua ohjaajien neuvoihin.

4 OPETUSMENETELMISTÄ OPPIMISTYYLEIHIN

Tässä luvussa kerron oppimisprosessista ja oppimis- ja työskentelytyyleistä, koska ne liittyvät vahvasti myös rippikouluun ja rippikoulun opetukseen. On olemassa erilaisia tyylejä ja tapoja oppia ja ne vaikuttavat myös opetukseen. Kerron erilaisista opetusmenetelmistä ja niiden käytöstä. Lopuksi kerron toiminnallisuudesta ja mitä toiminnallisuus voi olla rippikoulussa.

Erilaiset oppijat voidaan määritellä ihmiseksi, jolla on jokin oppimista hankaloittava neurologinen tai kehityksellinen häiriö. Toisaalta erilaisina oppijoina voidaan pitää kaikkia, joilla on oppimisvaikeuksia ja niitä, jotka tarvitsevat joskus yksilöllistä tukea. (Heino & Kuusi, 2006, 15.) Tässä opinnäytetyössä tarkoitan erilaisella oppijalla jokaista ihmistä. Kaikilla on oma tyylinsä oppia ja omaksua uutta tietoa. Erilainen oppimistyyli vaikuttaa siihen, miten opetusmenetelmät valitaan. On erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten uusia asioita opetetaan, että jokainen oppisi parhaalla mahdollisella tavalla. On tärkeää, että jokainen saisi omaksua tiedon itselleen sopivalla tyylillä.

4.1 Oppimisprosessi

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi ja siihen sisältyy kolme rakenneosaa: taustatekijät, oppimisprosessi ja tuotos. Taustatekijöillä tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, jotka vaikuttavat jollain tavalla oppimiseen. Näitä ovat henkilökohtaiset tekijät ja opetus- ja oppimisympäristöön liittyvät tekijät. Henkilökohtaisia tekijöitä ovat muun muassa aikaisemmat tiedot ja taidot, kyvyt, älykkyys, persoonallisuus ja kotitausta. Opetus- ja oppimisympäristöön liittyviä tekijöitä ovat esimerkiksi opetussuunnitelma, oppiaine, opettajan persoonallisuus, opetusmenetelmät ja arviointimenetelmät. Nämä taustatekijät vaikuttavat oppimisprosessiin oppijan omien havaintojen ja tulkintojen kautta. (Tynjälä 1999, 16–18.)

Oppimisen tulokset ja tuotokset tarkoittavat sitä, mitä oppimisprosessin seurauksena on opittu. Oppimisen tulokset voivat olla monen tasoisia ulkoa opettelusta syvälliseen ymmärtämiseen ja tiedon soveltamiseen käytännössä. Oppimisen arviointi voidaan jakaa kahteen tapaan, määrälliseen ja laadulliseen. Määrällisessä huomioidaan, kuinka paljon on opittu ja laadullisessa, miten on opittu, millä tavalla ja miten syvällisesti. Oppimisen kokonaismalliin sisältyy siis ajatus siitä, ettei oppiminen tapahdu kuplassa. Oppiminen on ympäröivään tilanteeseen, laajempaan sosiaaliseen kontekstiinsa ja kulttuuriin sidottu ilmiö. (Tynjälä 1999, 18–19.) Toisin sanoen oppiminen on kaiken kaikkiaan monimutkainen prosessi, johon vaikuttaa monet asiat. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi oletko nukkunut ja syönyt, tuletko toimeen opettajan kanssa, onko asia mielenkiintoinen, oletko motivoitunut oppimaan ja minkälaiset tavoitteet sinulla on.

4.2 Oppimis- ja työskentelytyylit

Oppimistyyli voidaan määritellä seuraavalla tavalla. Se merkitsee sitä tapaa, jolla ihmiset keskittyvät uuteen ja vaikeaan tietoon sekä sitä, millä tavalla he omaksuvat, käsittelevät ja säilyttävät tätä uutta tietoa muistissaan. Työskentelytyylillä taas tarkoitetaan sitä tapaa, jolla työelämässä olevat ihmiset omaksuvat ja muistavat uudet ja vaikeat asiat. Tavot, jolla he ajattelevat ja keskittyvät sekä tekevät päivittäistä työtään ja ratkaisevat ongelmia. (Prashnig 2000, 29 [Dunn & Dunn 1993].) Jokainen ihminen on tarkoitettu oppimaan. Jos oppiminen tapahtuu omalle tyylille sopivalla tavalla, oppimisesta voi tulla mukava kokemus ja päästään parempiin suorituksiin. Työskentelyolosuhteet vaikuttavat paljon oppimiseen ja on tärkeää, että ne sopivat jokaisen ihmisen mieltymyksiin. (Prashnig 2000, 29.)

On tärkeää tietää myös, että oppimis- ja työskentelytyyleihin vaikuttavat vahvasti myös erilaiset ajattelutyyli. Ajattelutyyli voidaan jakaa vasemman aivopuoliskon analyyttiseen tiedonkäsittelytyyliin ja oikean aivopuoliskon holistiseen tiedonkäsittelytyyliin (Prashnig 2000, 37).

Tyypilliset vasemman aivopuoliskon käyttäjät opiskelevat ja työskentelevät mieluiten hiljaisessa ympäristössä, joka on valaistu kirkkaasti ja tila on kalustettu ja järjestetty muodollisesti. Oppiminen ja opiskelu sujuvat parhaiten yksin tai auktoriteetin ollessa läsnä. Tyypilliset oikean aivopuoliskon käyttäjät taas opiskelevat mieluiten ympäristössä, jossa on melua tai musiikkia ja hämärä valaistus. Tila on paras mahdollinen, kun se on vapaamuotoisesti kalustettu ja siellä on mahdollisuus liikkumiseen. Työskentelyn ja keskittymisen ohella voi keskustella muiden ihmisten kanssa. Jos ihminen pystyy käyttämään molempia aivopuoliskoja samanaikaisesti, on tilanne parhain mahdollinen. Hän pystyy joustavasti mukautumaan kaikkiin tilanteisiin. (Prashnig 2000, 41.)

Tiedon omaksumiseen, muistiin ja oppimiseen vaikuttavat ihmisen kuudesta aistista eniten neljä eli näkö-, kuulo-, kosketus- ja liikeaisti. Teknisin termein näitä aisteja voidaan kutsua modaliteeteiksi tai aistimieltymyksiksi. Näkö on visuaalinen, kuulo auditiivinen, kosketusta kutsutaan taktiiliseksi ja kinesteettinen merkitsee liikettä. On hyvä ymmärtää, missä vaiheessa lapsen kehitystä näistä neljästä modaliteetista mikäkin tulee mukaan, jotta ymmärrämme, miten 15-vuotias rippikoululainen oppii. Ensin lapset oppivat ja muistavat asioita kokemalla ne kinesteettisesti eli koko keho osallistuu tiedon omaksumiseen ja perustaitojen oppimiseen. Seuraavaksi kehittyy taktiilinen modaliteetti, joka tarkoittaa sitä, että lapsi haluaa koskea kaikkea mikä kiinnostaa. Oppiminen tapahtuu siis kokeilemalla ja olemalla vuorovaikutuksessa esineen tai ihmisen kanssa. Noin 8 -vuotiaana lapsilla alkaa kehittyä visuaalisia taipumuksia eli he omaksuvat tietoa havainnoimalla ja tarkkailemalla ympäristöään. Näkemisestä tulee erityisen tärkeä aisti osana oppimista. Noin 11 vuoden iässä lapsilla kehittyy auditiivinen modaliteetti, jonka johdosta jotkut lapsista oppivat helposti pääasiassa kuulonsa avulla. He pystyvät muistamaan monimutkaistakin kuulemaansa tietoa. (Prashnig 2000, 191–193.)

Suurin osa lapsista säilyttää kinesteettisen ja taktiilisen modaliteetin läpi peruskouluajan eli myös rippikoulussa osa saattaa oppia helpommin liikkumisen ja tekemisen kautta. Vahvasti visuaalisia ja auditiivisia lapsia on paljon vähemmän mitä luullaan. Perinteisesti opetuksessa

käytettävät kuulo- ja näköaistiin perustuvat opetusmenetelmät saattavat olla huonompia ja vaikeampia tapoja muistaa ja oppia uutta monimutkaista tietoa. (Prashnig 2000, 193–195.)

4.3 Opetusmenetelmät ja toiminnallisuus

Työtavat eli opetusmenetelmät tarkoittavat niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, joiden avulla opettaja tai ohjaaja organisoii opiskelua ja pyrkii edistämään oppimista. Sellainen opetusmenetelmä, jolla opiskelu on sopivan konkreettista ja vaihtelevaa, aktivoivaa ja ohjaa yhteistoimintaan, ovat parhaimmat mahdollisuudet oppimiselle. (Vuorinen 1993, 63.)

Tekemällä oppiminen eli toiminnasta oppiminen on yksi vanhimmista tavoista oppia. Pienet lapsetkin oppivat ottamalla mallia vanhemmaltaan ja tekemällä perässä, eli niin sanotusti matkimalla. (Vuorinen 1993, 179.) Vuorinen tarkoittaa toiminnallisella ilmaisulla sellaisia fyysistä aktiivisuutta edellyttäviä työtapoja, jotka eivät sisälly kuvalliseen, draamalliseen tai musiikilliseen ilmaisuun. Oppiminen tapahtuu siis tekemällä ja osallistumalla. (Vuorinen 1993, 179.) Toiminnallisuus rippikoulussa ja -leirillä on tärkeää. Nuoret tarvitsevat liikkumista ja energian purkamista. Jokainen nuori on omanlaisensa yksilö. Joku toinen nuori tarvitsee enemmän käsiillä tekemistä ja puuhailua, kun taas toinen saattaa tarvita enemmän lukemista ja kuuntelemista.

Toiminnallinen oppiminen on ollut eniten käytössä työmaailmassa, mutta sitä suositetaan myös kouluissa ja muissa koulutuksissa. Työorganisaatioissa on järkevämpää opettaa työntekijälle tarvittava laittamalla hänet ennemmin töihin kuin kurssille. Toiminnallinen oppiminen tapahtuu usein ryhmissä, mikä tukee monien työn teon kannalta tärkeiden valmiuksien oppimista. Ryhmän jäseniä ohjataan auttamaan toisia ja tekemään yhteistyötä ongelmien ratkaisemiseksi. (Vuorinen 1993, 179–180.) Vaikka käytännössä oppiminen tapahtuukin eri tavalla työpaikoilla kuin kouluissa, yhtäläisesti toiminnallisuuden lisääminen on vain eduksi opetuksessa. Miksei siis toiminnallinen oppiminen toimisi myös kouluissa ja vaikka rippikouluissa?

Toiminnallisuus on yksi tärkeimmistä keinoista opetuksen konkretisoimisessa. Siinä opitaan tekemällä, kokeilemalla, tutustumalla, harjoittelemalla ja osallistumalla. Konkreettisuudessa tekemisessä on paljon etuja, sillä oppiminen tulee omaksi kokemukseksi ja jää helpommin mieleen. Suurin osa elämän aikana kartutetuista taidoista on mahdollista oppia vain tekemällä. Mutta on tärkeää muistaa, että konkreettinen toiminnallisuus on vain yksi tuloksellisen oppimisen edellytys. (Vuorinen 1993, 180.)

Toiminnallisuuden käyttäminen rippikoulussa on hyvä keino tuoda nuorelle vaikeita asioita lähemmäksi hänen elämäänsä, konkreettisemmaksi ja helpommaksi ymmärtää. Koska nuoret kaipaavat fyysistä tekemistä aivotyöskentelyn rinnalle, toiminnallisuus tuo oman tärkeän lisänsä ja edesauttaa nuorten oppimista (Vuorinen 1993, 181). Toiminnallisia menetelmiä on paljon erilaisia, vain mielikuvitus on rajana. Toiminnallisia menetelmiä ovat esimerkiksi erilaiset leikit ja pelit, askartelut, maalailu, piirtäminen sekä lisäksi draama ja musiikki.

Opetushallitus antoi kansalliset opetussuunnitelman perusteet vuonna 2014, jonka pohjalta kuntien on pitänyt suunnitella paikalliset opetussuunnitelmansa. Opetussuunnitelman perusteet antavat yhtenäisen pohjan paikallisille opetussuunnitelmille, joka vahvistaa opetuksen ja koulutuksen tasa-arvoa koko maassa. Kuntien ja koulujen omat paikallissuunnitelmat ohjaavat varsinaista opetusta tarkemmin huomioiden samalla paikalliset tarpeet ja näkökulmat. (Opetushallitus 2016.)

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on oppilaiden aktiivisuuden vahvistaminen, opetuksen merkityksellisuuden lisääminen sekä onnistumisen kokemusten mahdollistaminen. Lapsia ja nuoria rohkaistaan ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja heitä tuetaan opinnoissa. Jokainen oppilas asettaa itselleen tavoitteita, ratkaisee ongelmia ja näiden tavoitteiden pohjalta arvioi omaa oppimistaan. Oppilaiden kokemuksia, tunteita, kiinnostuksen kohteita ja vuorovaiikutusta toisten kanssa käytetään oppimisen pohjan luomiseen. Opettajan tärkeimpänä tehtä-

vänä on ohjata ja opettaa oppilaitaan elinikäiseen oppimiseen ja huomioida kaikkien oppilaitten yksilölliset tavat oppia. (Opetushallitus 2016.) On tärkeää huomata, että kouluissa ollaan siirtymässä uuteen opetussuunnitelmaan. Se tulee vaikuttamaan myös rippikouluihin, ellei nyt, niin tulevaisuudessa.

5 OPPIKOKONAISUUKSIEN UUDISTAMINEN LAITILAN SEURAKUNNASSA

Tässä luvussa kerron aluksi mitä Laitilan seurakunnan rippileirien opetuksessa nykyisin on ja kuinka leiri etenee. Kuvauksen jälkeen siirryn uudistusosioon, jossa esittelen mitä tein uudistettujen oppikokonaisuuksien eteen. Jokaisesta uudistetusta oppikokonaisuudesta kerron mitä opetusmenetelmiä olen valinnut ja minkälaisia toimintoja aiheissa on.

5.1 Rippileiriopetuksen sisältö nykyisellään

Nykyisellään opetuksen kulku Laitilan seurakunnan rippileirillä tapahtuu lukujärjestyksen mukaan (TAULUKKO 1.), jota tarvittaessa muokataan säiden ja muiden yllättävien tilanteiden mukaan. Leiripäivä alkaa aamupalalla, jonka jälkeen kokoonnutaan yhteiseen aamuhartauteen. Innostajat suunnittelevat aamun hartauden, joka usein liittyy aamupäivän oppimiseen. Hartauden jälkeen alkaa päivän oppimiset eli aloitetaan päivän aiheen käsittely. Yhden aiheen eli oppikokonaisuuden käsittelyyn on varattu noin puolitoista tuntia aikaa. Tarvittaessa laajempien oppikokonaisuuksien aikaa voidaan lisätä ja tiivistää muista tilanteista, esimerkiksi vapaa-ajasta tai saunomisesta ja uimisesta.

Oppikokonaisuus alkaa aina yhteisellä alustuksella eli kokoonnutaan koko ryhmän kanssa saaliin, jossa pappi tai nuorisotyönohjaaja alustaa aihetta. Alustuksessa ovat mukana myös innostajat ja heidän tehtävinään voivat olla draamallinen esiintyminen tai oman pienryhmän ohjaaminen yhteisessä tilanteessa. Yhteisen aloituksen jälkeen pienryhmät siirtyvät omille ryhmäpaikoilleen, jossa jatkavat innostajan johdolla aiheen käsittelyä. Ryhmässä tapahtuvaan oppimiseen liittyy katekismuksen tai Raamatun lukua ja niistä keskustelua, tehtävämonisteita, joita täytetään yhdessä tai yksin. Innostajalla on oma tehtävämonisteensa, jossa on ohjeet kulloisenkin aiheen eteenpäin viemiseen. Tehtävämonisteessa on tarkat ohjeet, mihin kysymyksiin pitäisi löytää vastauksia Raamatusta ja mitä toimintaa tehdään juuri sen aiheen tiimoilta. Innostaja siis johdattelee keskustelua ja yhdessä etsitään vastauksia papin tai nuorisotyönohjaajan

antamiin kysymyksiin. Aiheen käsittelyssä voidaan tehdä myös ajatuskarttoja, draamaesityksiä, Still-kuvia tai muita tuotoksia kuten askarteluja tai piirroksia.

	ke	to	pe	la	su	ma	ti	ke
Teema	Minä uskan	Isään Jumalaan	Jeesukseen Kristukseen	Tuomit. Eläviä kuolleita	Ja Pyhään Henkeeseen...Srkn	Iankaikkisen elämän	Pyhän yhteyden	
Aamupala 9:00								
Aamuhartaus (inn)	Aulomaa/minä Hartaus Avausta Pellisäänöt	Jumala Roomattu (cooper)	Rakkaus Jeesus Ihminen	Yö Jeesus ylös. Maailmanlappu Viimeinen tuomio	Pyhäinhiljaisuus Pyhä Henki Seurakunta	Uhri Kuolema, ylösnousemus, taivas	Salaisuus Seurustustelu	Kaikki palkkaus Haastattelu Siivous
Lounas 12								
	Minulle tärkeät asiat	Jumala Isä, Luoja	Jeesus Vapauttaja	Savitusrata	Kaste Ehtoollinen	Elämän arvot	Konfirmaatio, laulun valinta	pätkinäpalkinnat
Päiväjuoma								
	Raamatun ihmiskuva kuka minä olen?	...jatkuu työsk. Luonnossa SAUNAT	SAUNAT	Siivous SAUNAT	Pätkinä SAUNAT	Pätkinä SAUNAT	Pätkinä SAUNAT	
Päivällinen 17				16.30				
	Uskonhuoneet	Synti Käsityt Omatunto rippi...	Kärsimyksen huoneet	Vierailuilta 18-20	Vaeltelu- jumiksen valmistelu ja toteutus	Rakkauten huoneet	Mitä jatkossa: riparin jälkeisen tarjolla Kasvunlehti/viim.	
Iltapala								
	Yhteistä tekemistä	...syntien anteeksi antaminen ja saaminen	Halitapania	Yhteistä tekemistä	Kansainvälinen diakonia	Ryhmäpohdinta	Viimeisen illan ohjelmaa	
Iltahartaus (ohj.)	Kasvunlehti Iltahartaus	Kasvunlehti Iltahartaus	Kasvunlehti Iltahartaus	Kasvunlehti Iltahartaus	Kasvunlehti Iltahartaus	Kasvunlehti Iltahartaus	Iltahartaus	

TAULUKKO 1. Rippileirin viikkolukujärjestys (Laitilan seurakunta 2016.)

Oppimisten välillä on aina lounas, välipala sekä päivällinen. Ruokailut rytmittävät päivää sopivalla tavalla ja usein yhden aiheen käsittely kestääkin ruokailujen välisen ajan (ks. TAULUKKO 1.). Laajemmissa aiheissa oppiminen voi jatkua samasta aiheesta vielä tauon jälkeenkin. Oppiminen kestää siis noin puolitoista tuntia, ellei ole tarvetta jatkaa aiheen käsittelyä. Usein kesäleireillä pidetään päivällä kuumimpaan aikaan taukoa ja on mahdollisuus uimiseen ja saunomiseen. Nuorille annetaan myös vapaata varsinaisesta oppimisesta, ettei päivistä tule liian raskaita.

Iltapäivällä ja päivällisen jälkeen jatketaan vielä oppimisia. Iltapalan jälkeen päivä päättyy kasvunlehteen ja iltahartauteen. Kasvunlehti merkitsee tietyllä tapaa päiväkirjan pitämistä, oppimisen seuraamista, mitä on päivän aiheista jäänyt mieleen ja mitä ajatuksia on herännyt. Siinä on myös mahdollisuus kertoa terveisensä ohjaajalle, jos jokin asia huolettaa, haluaa johonkin asiaan muutosta tai muuten vaan haluaa kertoa päivästänsä. Ohjaajat lukevat kasvunlehdet jokaiselta päivältä ja leirin viimeisenä päivänä leiriläiset saavat omat kasvunlehtensä kotiin mukaan ja he voivat tallettaa ne halutessaan kasvunkansioon.

Jokaisella rippikoululaisella on siis oma kasvunkassinsa, jossa ovat tarvittavat oppimisvälineet. Kasvunkassissa säilytetään Raamattu, katekismus, rukoushelmet, kasvunkansio ja muistiinpanovälineet. Näin ne kulkevat nuoren mukana aina oppimisissa ja kaikki välineet pysyvät tallessa. Kasvunkansio sisältää kaiken oppimistilanteissa saatavan ja tehtävän materiaalin. Sinne tehdään muistiinpanoja sekä talletetaan aiheista saatavat monisteet.

5.2 Oppikokonaisuuksien uudistusprosessi

Uudistettaviksi valitut oppikokonaisuudet olivat Raamattu, synti, käskyt, omatunto ja rippi, elämän arvot ja sekä rakkaus ja seksuaalisuus. Oppikokonaisuuksia uudistettiin toiminnalliseen suuntaan niin, että oppimistilanteissa säilyisi mielekkyys ja nuoren olisi helpompi liittää aiheet omaan elämäänsä. Rippikoulusuunnitelma 2017 (Sakasti 2016) ja uusi opetussuunnitelma 2016 (Opetushallitus 2016) pitävät kumpikin sisällään toiminnallisen tekemisen. Kummassakin suunnitelmassa on menty siihen suuntaan, että oppijalle annetaan enemmän roolia.

5.2.1 Oppikokonaisuuden aihe: Raamattu

Aloitin uusien opetusmenetelmien suunnittelun aiheesta Raamattu (LIITE 1). Halusin tuoda aloitukseen jotain aamujumppaa ja konkreettista tekemistä, koska raamattuaihe oli leirillä toisen päivän aamuna. Tämän vuoksi osallistuminen voi olla varautunutta. Nuoret saattavat vielä tarkkailla toisiaan ja jännittää uusia sosiaalisia tilanteita.

Pienen aamuisen verryttelyn jälkeen herättelin nuoria kysymällä, mitä asioita, esineitä ja tarinoita tulee mieleen Raamatusta. Kaikki asiat kerättiin muistiin kaikkien nähtäväksi valkotaululle. Tämän jälkeen esittelin isosta salkkumallisesta raamatusta, mitä kirjoja Raamattu pitää sisällään. Iso puinen salkkuraamattu on osa Johanna Kaarto-Wallinin (2010) luomaa Raamaturäppi -materiaalia. Käytin sitä havainnollistaakseni, miten laaja ja kirjastomainen Raamattu onkaan kokonaisuutena.

Aloituksen jälkeen ryhmäläiset menivät omille ryhmäpaikoilleen ja aloittivat työskentelyn innostajan johdolla (LIITE 3). Aluksi he lukivat tehtävämonisteita läpi, joissa käsiteltiin Raamatua, Raamatun kirjoja ja henkilöitä. Toisessa monisteessa Raamattu on kuvattuna ajatuskartta tyyppisesti. Siinä kerrotaan, mitä kirjoja, henkilöitä tai muuta huomioitavaa siitä löytyy. Tehtävämonisteet otin Ihan sama – eilen, tänään ja ikuisesti rippikoululaisen kirjasta (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010b). Koska oppimistyylejä on monia, halusin luoda toimintaa myös niille, jotka ovat taktiilisia oppijoita eli oppivat parhaiten koskettamalla. Tehtävänä oli askarrella kirjahylly kaikista Raamatun kirjoista. Kirjahylly tehtiin kartongille, johon ideana oli askarrella kirjat eri värisistä papereista. Tämä askartelu toimi samalla opitun kertaamisena.

Näiden monisteiden ja askartelun tarkoituksena oli tuoda Raamattu nuorille tutuksi. Monille raamatunkertomukset ja kirjat ovat jo ennestään tuttuja, mutta esittelemällä ne auki ajatuskartassa, voi niistä löytyä uusia puolia. Niille, joille Raamattu on vieraampi, he oppivat näkemään kokonaisuuden ja Raamatun sisällön. Samalla he voivat liittää nykyisen aiemmin oppimaansa.

Nuoret voivat muistaa esimerkiksi ala-asteen uskontotunneilta, kun on käyty Vanhan Testamentin asioita läpi.

Uudistin myös Raamattu Cooperin (LIITE 2), jota on usean vuoden jo pidetty leireillä. Aikaisemmillä leireillä käytetyt raamatunkohdat ovat olleet hieman hankalia tai epäselviä. Raamattu Cooperin ideana on se, että 12 minuutin aikana etsitään raamatunkohtia, joissa on jokin tavara, asia tai esine. Se on ryhmien välinen kilpailu, joka pidetään yleensä päivän pähkinänä. Jokainen ryhmä etsii raamatunkohdan, jossa on jokin tavara. Sen jälkeen ryhmä etsii tavaran ja tuo kyseisen tavaran esille oman pöytänsä luo. Sen mukaan saa pisteitä, kuinka monta tavaraa on löytänyt oikein. Uudistin Raamattu Cooperia etsimällä uusia kohtia muun muassa sanaahaun avulla (Raamattu.uskonkirjat.net -palvelu) ja lisäksi käytin apuna rippikoulusuunniteluun tarkoitettuja kirjoja, Ihan sama opettajan opasta (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010a) ja Löytöretki rippikouluohjaajan opasta (Pruuki & Pruuki 2002). Raamattu Cooper on hyvä keino opetella selailemaan Raamattua. Tällaisen pienen kilpailun avulla nuori oppii etsimään raamatunkohtia ja tulee tutummaksi Raamatun kanssa. Nuoren saattaa olla helpompi tarttua Raamattuun kilpailun kautta kuin ryhmässä tehtävien kautta. Tarttumalla Raamattuun, koskettamalla ja tekemällä oppivat nuoret eli taktiiliset ja kinesteettiset oppijat oppivat tästä kilpailusta enemmän ja ehkä jopa huomaamattaan.

5.2.2 Oppikokonaisuuden aihe: synti, käskyt, omatunto ja rippi

Synti, käskyt, omatunto ja rippi -aiheen (LIITE 4) uudistamisessa oli eniten hankaluuksia. Kokonaisuuden laajuus ja ajan rajallisuus tuottivat haasteita. Hankaluutena oli saada liitettyä kaikki nämä aiheet yhdeksi oppikokonaisuudeksi. Toisena haasteena oli saada aiheen käsittelystä sellainen, että nuorikin ymmärtää kaiken ja saa siitä vielä jotain itsellensä. Lisäksi nuoren pitäisi pystyä liittämään asiat omaan elämäänsä. Kolmantena haasteena oli vielä aika, jota oli

tämän oppikokonaisuuden kannalta liian vähän. Aikaa tehtävän tekemiseen oli vain kaksi tuntia ja syntien ja käskyjen sekä omantunnon ja ripin käsittäminen ja ymmärtäminen ovat nuorelle, niin kuin aikuisellekin, haastavaa.

Aluksi aloin suunnitella käskyt -osiota. Mietin, miten saan tuotua käskyjen koko sisällön mahdollisimman ymmärrettäväksi ja päädyin toteuttamaan sen askarteluna. Nuoret askartelivat innostajien kanssa (LIITE 5) itselleen laintaulut (Kaitila 2015.). Kaksi taulua, joissa kummassakin on jaettuna kymmenen käskyä. Käskyt jaettiin kahteen rakkauden kaksoiskäskyn mukaan, jolloin ensimmäiseen tauluun tulee 1.-3. käskyt ja toiseen tauluun tulee 4.-10. käskyt. Ensimmäisen taulun käskyt kuvaavat ihmisen suhdetta Jumalaan ja toisen taulun käskyt kuvaavat ihmisen suhdetta toiseen ihmiseen. Kun askartelu oli tehty, kaksi taulua voitiin liittää yhteen sydämen muotoiseksi eli käskyt olivat yhtä kuin rakkauden kaksoiskäsky. Idean laintaulujen askarteluun sain omasta rippikouluharjoittelupaikasta, Pyhäjoen seurakunnan nuorisotyönohjaajalta, kesällä 2015.

Synti -osiossa nuoret käsittelivät ja miettivät itse, mitä synti on. Nuoret pohtivat seuraavia kysymyksiä ja etsivät vastauksia raamatunkohdista (Room. 3:23, Mark. 7:21-23 ja Room. 6:23):

1. Mitä omassa elämässä on sellaisia asioita, joiden ajatellaan olevan syntiä?
2. Millaisia tuntomerkkejä synnillä on?
3. Mitä seurauksia synnillä on?
4. Miksi on käskyjä ja sääntöjä?

Tämän jälkeen nuoret tutkivat Ihan sama -kirjasta (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010b) monisteita, joissa käsiteltiin syntiinlankeemusta nykyaikaisella tavalla. He kävivät innostajan kanssa läpi ne kolme vaihetta (virhe, pako ja syyttely), jotka johtavat ihmisen helposti ongelmiin. Näiden pohjalta ryhmä keskusteli, miksi omia virheitään on hankala tunnustaa ja miksi mieluummin valehtelee ja pakenee.

Viimeinen käsiteltävä aihe oli omatunto. Nuoret keskustelivat siitä, mitä omatunto tarkoittaa ja miten se toimii. Omatuntoa käsiteltiin myös Ihan sama -kirjan monisteen avulla. Monisteessa (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010b) kerrottiin, mitkä ovat ripin kolme vaihetta (katumus, synnintunnustus ja synninpäästö). Lopuksi ryhmä keksi nuoren elämään sopivan tarinan, jossa kummatkin kolme vaihetta tulevat esille. Tarinassa piti olla nuoren tekemä virhe ja kuvaus, miten tilanne ratkeaa. Tarina kirjoitettiin ylös ja purettiin yhteisessä lopetuksessa kaikkien rippikoululaisten kesken. Tarina voitiin lukea tai näytellä, jolloin huomioitiin rippikoululaisten erilaiset persoonat.

5.2.3 Oppikokonaisuuden aihe: elämän arvot

Elämän arvot -osiossa (LIITE 6) suunnittelin, että nuoret pohtisivat, mitä asioita kuuluu hyvään elämään. Kristinuskon näkökulmasta meillä jokaisella on vain yksi lahjaksi saatu elämä. Elämästä ja itsestään pitää huolehtia hyvin. Samalla pitää muistaa lähimmäinen ja miten kohdellaan heitä. Näitä arvoja aloimme pohtia yhdessä.

Työskentely aloitettiin yhteisesti Neljä nurkkaa -menetelmän avulla (Koivisto, Paalanne & Siukonen, 2010a). Ohjaaja luki yhden teeman neljä väittämää kerrallaan. Rippikoululaiset siirtyivät neljästä nurkasta siihen nurkkaan, jonka väittämä oli lähinnä heidän ajatuksiaan. Teemoja olivat raha, koti, päihteet, työ, muut ihmiset, väkivalta, parisuhde, tulevaisuus ja vanhuus (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010a, 121-122).

Aloituksen jälkeen siirryttiin ryhmiin (LIITE 7), jossa pohdittiin itselle tärkeitä arvoja. Jokainen sai valita itselleen 10 tärkeintä arvoa valittujen arvojen joukosta. Näitä arvoja olivat esimerkiksi onni, ilo, terveys, kauneus, musiikki, vapaus, rakkaus, ystävällisyys, voima, rikkaus, raha, omanarvontunto, itsekkyyys, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010a, 95). Tämän jälkeen jokainen joutui luopumaan neljästä arvosta ja perusteli

valintansa. Lopulta piti luopua vielä kolmesta ja jäljelle jäi kolme tärkeintä arvoa. Ryhmät keskustelivat, mitkä arvot jäivät tärkeimmiksi ja oliko arvoista vaikea luopua. Ryhmä valitsi vielä yhteiset kolme tärkeintä arvoa. Tämä laittaa nuoren pohtimaan oman elämänsä valintoja ja mitä lopulta pitää tärkeänä. Viimeisenä tehtävänä ryhmällä oli työstää Hyvä elämä -ajatuskartta. Ajatuskarttaan lisättiin asioita, joita kuuluu hyvään elämään ja mikä tekee siitä arvokkaan. Ajatuskartan pohjalta keskusteltiin asioista, jotka tekevät elämästä elämisen arvoisen. Aiheen loppukoonnissa ryhmät esittelivät ajatuskarttansa sekä ryhmien kolme tärkeintä arvoa.

5.2.4 Oppikokonaisuuden aihe: rakkaus ja seksuaalisuus

Rakkaus aiheen uudistamisessa huomasi, ettei se juurikaan kaipaa uudistusta. Nykyisellään se hoidetaan huonetyöskentelynä eli neljässä eri huoneessa aihetta käsitellään eri näkökulmista. Totesin, että ”seurustelun palikat”, ”rakkaus Raamatussa” ja ”rakkausmeditaatio” pidetään edelleen huoneina. Ainoastaan yksi huoneista kaipasi muutosta ja siihen päätimme yhdessä työntekijän kanssa sisällyttää keskustelun seksuaalisuudesta (LIITE 8). Löysin Väestöliiton nettisivuilta Sitähän sä kysyt -lautapelin (Väestöliitto 2016), joka on oivallinen apuväline seksuaalikasvatuksessa. Peli on monipuolinen ja pitää sisällään tarkkoja ja avoimia kysymyksiä seksuaalisuudesta, seksistä ja seksuaaliterveydestä. Ajatuksena on, että pelin avulla saadaan aikaiseksi keskustelua ilman suurempaa hihittelyä ja nolostumista. Puhutaan asioista asiallisesti niiden oikeilla nimillä.

Jokaisen huoneen kesto on 20 minuuttia, jolloin koko aiheen käsittelyyn menee noin 1,5 tuntia aloituksineen, siirtymisineen ja lopetuksineen. Huonetyöskentelyissä kierretään oman pienryhmän kanssa, jolloin jokaisessa huoneessa on noin 5-6 hlöä. Tämä luo turvallisuuden tunnetta keskustellessa vaikeammista asioista.

Seksuaalisuus huoneessa aiheen käsittely aloitettiin ensin juttelemalla siitä, minkälaisia erilaisia seksuaalisia suuntautumisia nuoret tietävät ja ovat kuulleet. Tietävätkö nuoret, mitä ne tarkoittavat? Keskustelua käytiin myös siitä, onko koulussa juteltu asiasta ja missä muualla on saattanut tulla vastaan. Nuorten on hyvä tietää itsekin mitä erilaisia seksuaalisia suuntautumisia on ja ymmärtää miten moninainen käsite seksuaalisuus on. Usein saatetaan puhua tai käyttää puhekielessä sellaisia käsitteitä, joiden merkitystä ei edes tunneta. Nuorten kanssa on hyvä puhua avoimesti ja nostaa esiin erilaisuus ja moninaisuus. Seksuaalisuuden erilaiset suuntautumisaset ovat nykypäivänä eri tavalla esillä ja rohkaistaan nuoria siihen, että hyväksytään erilaisuus. Jokainen ihminen on yhtä tärkeä, riippumatta siitä, mikä hänen seksuaalinen suuntautumisensa on. Nuoruudessa etsitään omia polkuja ja juuri murrosiässä saattaa herätä tunteita, että on väärässä ruumiissa tai jollain tavalla erilainen kuin toiset samaa sukupuolta olevat.

Alkukeskustelun jälkeen aloitettiin peli, jossa jokainen pääsi osallistumaan omalla pelinappulallaan. Peli on jaettu neljään eri aihealueeseen: Mistä johtuu, Mitä voin itse tehdä, Mistä on kysymys ja Mikä on tavallista? Jokaisesta alueesta on kysymyksiä, joihin nuori vastaa joko totta vai tarua -tyylillä tai kyllä vai ei -tyylillä. Tällä tavalla on madallettu vastaamisen paineita ja uskaltaa helpommin arvata. Vastauskortissa on pidempi informaatio kysytystä asiasta, joka on hyvä lukea kaikkien kuullen. Jos nuori ei itse kehtaa lukea, on aikuisen ohjaajan oltava esimerkkinä ja luettava teksti asiallisesti. Pelilaudalla liikutaan nopan silmäluvun osoittaman luvun mukaan. Vasemmalla puolella oleva pelaaja kysyy vuorossa olevalta sen aihealueen kysymyksen, jossa pelaaja pelilaudalla on. Peliä ehdittiin ajan puitteissa pelata muutaman kierroksen niin, että jokainen sai vastata ja kysyä muutaman kerran.

Pelin tarkoituksena on tuoda nuorelle ymmärrys siitä, että seksuaalisuudesta ja seksistä puhuminen on normaalia ja tavallista. Aiheesta puhuminen asiallisesti nuorten kanssa luo turvallisuuden tunnetta. Se voi antaa nuorelle rohkeutta tulla juttelemaan itseään askarruttavista asioista aikuisen kanssa. On tärkeää antaa nuorelle mahdollisuus kysyä ja kyseenalaistaa.

6 UUDISTETTUJEN OPPIKOKONAISUUKSIEN ARVIOINTI

Arvioin uudistettuja oppikokonaisuuksia Laitilan seurakunnan kesän 2016 ensimmäisellä rippileirillä kesäkuun alussa. Keräsin palautteen niiltä päiviltä, jolloin pidin uudistettuja oppikokonaisuuksia. Leiriläisiä oli yhteensä 20, joilta sain palautetta. Lisäksi ryhmässä toimivia innostajia oli neljä, joilta sain myös palautetta.

Palautteen keruu tapahtui kirjallisesti kasvunlehden yhteydessä, erillisellä lomakkeella. Tein kaksi erillistä lomaketta. Ensimmäinen palautelomake oli yksinkertainen, helposti ja nopeasti täytettävä. Lomakkeessa oli muutama avoin kysymys ja rasti ruutuun tyyppinen yhdestä viiteen (1-5) pidin -en pitänyt -kohta (LIITE 9). Toisessa palautelomakkeessa oli ainoastaan avoimia kysymyksiä. Pyrin muotoilemaan sellaisia kysymyksiä, jotka nuoren oli helppo ymmärtää (LIITE 10).

Palautteen kerääminen onnistui melko hyvin. Ajanpuutteen ja unohtuksen takia jäi palautteen pyytäminen kahdesta aiheesta, jotka olivat rakkaus ja seksuaalisuus sekä elämän arvot ja arkielämä. Sain palautetta kuitenkin kahdesta aikaisemmasta aiheesta, Raamattuaiheesta ja synti, käskyt, omatunto ja rippi -aiheesta. Vaikken saanut kirjallista palautetta kaikista aiheista, sain kuitenkin kasvunlehtien vastauksista ja päivän pohdinnoista hieman käsitystä siitä, mitä mieltä nuoret olivat. Loppujen lopuksi palautteen keräämisen unohtamisesta ei ollut suurta haittaa.

Raamattuaiheen palautelomakkeessa (LIITE 9) sai kertoa, kuinka jaksoi olla mukana oppimisessa, mitä piti toiminnallisesta osuudesta oppimisen aikana ja mitä piti työskentelystä kokonaisuudessaan. Halusin tehdä palautelomakkeesta mahdollisimman helposti täytettävän vain muutamalla kysymyksellä. Koska palautteen antamisen ajankohta oli iltaisin, varauduin siihen, ettei palautteen taso olisi sellaista, jota itse halusin. Palautteen antamiseen keskittyminen

voi olla haastavaa 15-vuotiaalle nuorelle. Kaiken kaikkiaan sain palautetta ihan riittävän hyvin.

Vastauksia oli monenlaisia. Enemmistö oli sitä mieltä, että aiheen käsittelyssä jaksoi olla mukana ihan hyvin. Toinen osa kertoi jaksaneensa olla mukana ihan ok ja muutama vastasi, että jaksoi keskittyä huonosti.

Oli ihan kivaa olla ryhmissä. Monisteet on ihan ok. Askartelua saisi olla enemmän koko porukalla.

Palautteen keruun ja vastausten läpi käymisen jälkeen huomasin, että innostajia pitäisi ohjeistaa lisää. Lisäksi käsillä tekemiset ja toiminnalliset osuudet jakavat mielipiteet. Osa tykkäsi selkeästi enemmän monisteiden tekemisestä ja joku toinen taas olisi kaivannut enemmän askartelua.

Tehdessäni itsearviointia omasta suorituksesta tämän aiheen vetämisessä, huomasin muutamia asioita. Osaan tavallisimmat ryhmän ohjaamisessa tarvittavat taidot, mutta yllättävien tilanteiden varalle pitäisi olla valmiina erilaisia keinoja. Koska tämä ryhmä sattui olemaan hiljainen, olisi tarvinnut miettiä valmiiksi erilaisia keinoja yhteisten tilanteiden varalle. Kysyessäni kysymyksiä koko ryhmältä, en saanut yhtään vastausta. Kukaan ryhmästä ei ollut valmis vastaamaan kaikkien kuullen, ja se aiheutti tilanteen vaivautuneisuuden. Olisi kannattanut toteuttaa keskustelut vain pareittain tai pienryhmissä. Tällaisen pari- tai pienryhmäkeskustelun jälkeen olisi käyty yhteisesti läpi, mitä asioita oli ilmennyt pienissä ryhmissä. Tämä tapa olisi voinut antaa rohkeutta vastata esittämiini kysymyksiin, koska ei kerrottaisi pelkästään omaa mielipidettä vaan pienryhmän yhteinen ajatus.

Synti, käskyt, omatunto ja rippi -oppikokonaisuuden palautteen keruun päätin tehdä pelkillä avoimilla kysymyksillä. Kysymykset olivat:

1. Miltä tuntui tehdä monisteita,

2. miten askartelu helpotti asian ymmärtämistä,
3. miten kiinnostuksesi pysyi yllä ja mikä siihen auttoi,
4. miten sinun elämäsi liittyi aiheeseen ja missä kohdassa erityisesti?

Sain yllättävän pitkiä ja harkittuja vastauksia. Joukossa oli myös vähemmän harkittuja vastauksia, mutta suurin osa oli pohtinut ja kertoi oman oppimisensa kannalta oman mielipiteensä. Yhdessä vastauksessa oli hyvin tiivistetty monen nuoren ajatus:

Tylsää, mutta muuten en opi. Monisteet olivat onneksi aika lyhyitä, helppoja ja sisälsivät asiaa.

Enemmistö oli sitä mieltä, että askartelu auttoi ymmärtämään aihetta paremmin ja auttoi muistamaan. Pieni osa oli sitä mieltä, ettei ymmärtänyt askartelun liittyneen millään tapaa asiaan ja muutama vastasi, ettei osannut sanoa. Jonkun mielestä askartelu selkeytti asioita ja toinen oli sitä mieltä, että se antoi aikaa mietiskellä oppimaansa. Askartelun kautta asiat jäivät paremmin mieleen.

Oman kiinnostuksen ylläpitämiseen nuoret olivat löytäneet monenlaisia vastauksia. Useampi oli vastannut, että ryhmän yhteishenki, kaverit ryhmässä ja hyvä ryhmä auttoivat jaksamaan ja pitämään kiinnostuksen yllä. Myös paikkojen vaihtaminen, ryhmäpaikalta välillä yhteiseen tilaan ja takaisin ryhmäpaikalle, auttoi. Lisäksi aiheen mielenkiintoisuus auttoi jaksamaan keskittymisessä.

Tehtävät eivät olleet liian pitkiä ja monisteet olivat kivan näköisiä.

Se et puhuttii enemmä ja ku luettii ni ol pakko ol koko aja mukan.

Keräsin tämän aiheen tiimoilta myös innostajilta palautteen (LIITE 11). Heidän palautelomakkeessaan oli samansuuntaisia avoimia kysymyksiä kuin leiriläisenkin paperissa:

1. Miten jaksot käydä asiat läpi,
2. miten oppikokonaisuus toimi mielestäsi,

3. miten ohjaajan etukäteisohjeistus mielestäsi toimi ja mitä olisit kaivannut lisää,
4. miten oma ohjeistaminen sujui ryhmässä ja
5. mitä olisit kokonaisuudessa tehnyt toisin?

Ryhmässä toimivia innostajia oli neljä, joilta sain palautteen. Omasta jaksamisesta kaikki olivat samaa mieltä eli jaksoivat keskittyä hyvin. Oppikokonaisuuden toimimisesta kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että toimintojen vaihtelevuus oli hyvä.

oli kiva kun tekeminen oli vaihtelevaa: kirjoitus, puhuminen, askartelu.

Ohjaajan ohjeistuksestakin oltiin kahta mieltä. Innostajista kolme oli sitä mieltä, että lyhyempikin olisi riittänyt. Heidän mielestään asiat tulivat selväksi eikä välttämättä olisi tarvinnut ohjeistaa niin yksityiskohtaisesti. Yksi oli sitä mieltä, että ohjeistus oli hyvä ja riittävän napakka. Itse olen eri mieltä innostajien kanssa, sillä jos ohjeistaminen jää hyvin pintapuoliseksi, ryhmissä tehdään tehtäviä sellaisella mentaliteetilla, että "tehdään nopeasti" ja "vähän sinne-päin".

Omasta ohjeistamisesta kaikki olivat samaa mieltä, että oli mennyt hyvin. Yksi mainitsi vielä lisäksi, että innostajan ohjepaperi on hyvänä apuna. Ilman sitä paperia ei onnistuisi ryhmän ohjaamisessa. Lopuksi oli vielä mahdollisuus antaa palautetta, mitä olisi kokonaisuudessa tehnyt toisin. Sain yhdeltä palautetta, jossa toivottiin, että purkutilanteessa ei kannata käydä kaikkia juttuja läpi.

Palautteen saaminen kahdesta viimeisestä aiheesta jäi vähäiseksi, mutta kasvunlehtien avulla ei kuitenkaan kokonaan. Rakkausaiheen mukana ollut seksuaalisuus ihmetytti. Yhtenä kysymyksenä oli, että miksi tällaista aihetta käsitellään rippileirillä. Suurin osa nuorista kuitenkin tykkäsi Sitähän sä kysyt -pelistä. Seksuaalisuus aiheesta osattiin keskustella avoimesti ja ohjaajana pyrin olemaan asiallinen ja vastaamaan kysymyksiin niin, että aiheesta uskallettaisiin tulevaisuudessakin puhua.

Elämän arvojen ja arkielämän kohdalla palaute jäi hyvin vähäiseksi. Ajatuksia oli herännyt muun muassa arvotyöskentelystä. Yhtenä kysymyksenä oli jäänyt mietityttämään se, että mikä oli itselle tärkeintä omassa tämän hetkisessä elämässä? Millä tavalla osaisi tehdä valintoja tulevaisuudessa niin, ettei tekisi vääriä valintoja.

Arvioidessani oppikokonaisuuksia, tulin siihen tulokseen, että suunnitelmia olisi pitänyt hioa vielä lisää. Olisi pitänyt ottaa huomioon esimerkiksi rippileiriryhmien erilaisuudet, hiljaisiin hetkiin ja tilanteisiin ratkaisun löytäminen ja osallistumattomuuden kääntäminen osallistumiseksi.

7 POHDINTA

Uudistusprosessi alkoi jo vuoden 2014 kevättalvella, kun järjestettiin innostajien uudistusleiri. Leirille kutsuttiin vanhempia innostajia, jotka olivat halukkaita ja kiinnostuneita auttamaan rippikoulun opetuksen uudistamisessa. Heille annettiin mahdollisuus vaikuttaa ja mahdollisuus antaa palautetta omasta näkökulmastaan. Leirille osallistuneiden innostajien palautteista vahvimmin nousi esiin se, että kuolema aiheen kohdalla on ollut epämukavia tilanteita. Pienryhmissä olleiden tehtävien ja kysymysten käyminen läpi innostajan johdolla, on ollut haastavaa ja toivoivat, että siihen tulisi muutosta. Kuolema aiheen uudistus tapahtui heti seuraavaa leirikesää 2014 ajatellen. Uudistusprosessi oli hidasta, sillä työntekijöillä ei ollut oman työnsä ohessa tarpeeksi aikaa uudistamiselle. Ajatuksena nousi esiin, että tekisin opinnäytetyönäni uudistusta ja jatkaisin jo aikaisemmin alkanutta prosessia.

Opinnäytetyöni kehittämistehtävät olivat 1. Miten kehitän rippikoulun kristinuskon opetusta niin, että se kohtaisi nuoren elämän? 2. Miten kehitän opetusmenetelmiä soveltumaan nuorten erilaisiin oppimis- ja työskentelytyyleihin? Oppikokonaisuuksien uudistamisessa kehittämistehtävien suhteen onnistuin melko tyydyttävästi. Erilaisten opetusmenetelmien käyttäminen oppikokonaisuuksissa onnistui hyvin. Käytin oppikokonaisuuksissa mahdollisuuksien mukaan erilaisia opetusmenetelmiä, jotta kaikki huomioitaisiin tasapuolisesti. Erilaiset tyylit kuten monisteiden lukeminen ja tehtävien tekeminen palvelevat toisia nuoria enemmän. Tämän lisäksi oli oppimisissa mukana esimerkiksi askartelua, joka saattaa auttaa asian ymmärtämisessä. Huomioimalla hiljaiset hetket ja vähemmän osallistuvat nuoret, olisin päässyt vielä parempiin tuloksiin.

Nuoren elämän huomioiminen opetuksen suunnittelussa onnistui suunnitelmien mukaan. Jokaisessa oppikokonaisuudessa pidin huolta siitä, että aiheet käsitellään niin, että jokainen nuori voi löytää liittymäkohdan omaan elämäänsä. Synti ja käskyt -aiheessa aihetta käsiteltiin

niin että minkälaista syntiä nuori saattaa tehdä ja miten käskyt liittyvät heidän tämän hetkiin ikäänsä. Elämän arvoissa nuorten piti miettiä oman elämänsä kautta mitä pitää tärkeänä ja millaisena pitää hyvää elämää. Lisäksi seksuaalisuus aiheesta keskusteltiin nuoria kiinnostavista ja heitä koskettavista aiheista ja peli on tehty juuri murrosikäisille nuorille.

Oppikokonaisuuksien uudistaminen oli lopulta haastavaa. Huomasin jo aloitettuani uudistusprosessin, että jotkin valituista aiheista eivät olisikaan kaivanneet uudistamista. Aiheiden valintaan olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa ja harkita tarkemmin. Varsinaisessa valintaprosessissa olisi pitänyt huomioida aikaisempien vuosien kokemuksia leireiltä, palautteita ja työntekijöiden arviointia. Muissa rippileirin aiheissa olisi saattanut olla enemmän tarvetta uudistukselle.

Suunnitelmien tekeminen oli enimmäkseen helppoa ja luontevaa. Vaikean aiheen kanssa sai pohtia ja miettiä tarkemmin, miten saan kaiken toimimaan. Vaikka joidenkin aiheiden kanssa menikin enemmän aikaa, sain suunnitelmat tehtyä nopeasti ja melko lyhyessäkin ajassa. Käytännön osuus olikin siis mielekäästä ja innostavaa toteuttaa.

Suunnitelmien toteutus olikin sitten aivan eri asia. Suunnitelmissani olin optimistinen ja kuvittelin ryhmän olevan riittävän aktiivinen. Tavallinen rippileiriryhmä on yleensä alkukankeuden jälkeen jollain lailla mukana. Ryhmä, jossa suoritin uudistettujen oppikokonaisuuksien arviointia, oli melko passiivinen. Ryhmä oli normaalia hiljaisempi, rauhallisempi ja passiivisempi, mitä omiin kokemuksiin voi peilata. Ryhmä ei osallistunut juuri lainkaan yhteisissä tilanteissa ja lopulta ohjaajien piti puuttua tilanteeseen. Leirin puolivälissä pidetty ”puhuttelu”, kehoitus osallistua oppimistilanteisiin, vaikutti positiivisesti osallistumiseen.

Puhuttelussa otimme tiukemman roolin sen suhteen, että on osallistuttava, jos aikoo tulla konfirmoiduksi. Emme halunneet, että innostajat tekevät kaiken leiriläisten puolesta. Jokaisen leiriläisen piti osallistua ja ottaa vastuu omasta tekemisestään. Teimme ratkaisun, jossa otimme

innostajat pois ryhmän vetovastuusta ja annoimme ryhmille itselleen tehtävämonisteet. Innostajan roolina oli toimia tarkkailijana sivussa. Jos ryhmältä tuli kysymyksiä, sai innostaja kehoittaa ryhmää menemään ohjaajan luo. Leiriläisten itsensä piti olla nyt vastuussa ja saada tehtävät suoritettua tarvittavassa ajassa. Heidän oli pakko alkaa tehdä, nyt kun kukaan ei tehnyt tehtäviä heidän puolestaan. Lopulta tämän herätyksen myötä, leiriläiset alkoivat toimia ja osallistua oppimisiin ja yhteisiin tilanteisiin. Seuraavana päivänä innostajat palasivat ryhmän vetovastuuseen ja muutaman viimeisen leiripäivän aikana saatiin aikaiseksi jo parempaa vuorovaikutteista oppimista. Leiriläiset innostuivat vapaa-ajalla jopa yhteisistä peleistä. Asenteissa tapahtui siis huomattava muutos.

En siis osannut ottaa suunnitelmissani ollenkaan huomioon sellaista asiaa, että ryhmä ei osallistuisi. Oppikokonaisuuksien toteuttaminen näin haastavan ryhmän kanssa yllätti ja epäilin ettei suunnitelmassa ollut mitään järkeä. Toteutusten jälkeen voin kuitenkin todeta, että ilman tätä kokemusta en olisi ymmärtänyt oppikokonaisuuksien puutteita tai omia puutteitani. Oppikokonaisuuksien suunnittelussa olisi pitänyt ymmärtää huomioida myös hiljaisemmat ryhmät. Suunnitella varmuuden varalle erilaisia menetelmiä, jotka olisivat pelastaneet hiljaiset tilanteet.

Missä tahansa seurakunnassa voidaan toteuttaa näiden suunnitelmien pohjalta rippikouluoppimisia. Tänä vuonna tulleen opetussuunnitelmauudistuksen myötä myös kouluissa ollaan siirtymässä toiminnallisempaan suuntaan. Oppilaat osallistuvat itse suunnitteluun ja oppitunnit voidaan toteuttaa muuallakin kuin luokkahuoneessa. Enemmän käytännöllistä oppimista, tutkimista ja käsillä tekemistä. Samalla myös teknologia on saanut isompaa roolia ja oppitunneilla voidaan hyödyntää Web -ympäristöjä ja muita sovelluksia.

Jokaisessa seurakunnassa on tarpeellista tarkistaa omien rippikouluopetusten sisältöjä. Opetetaanko kristinuskoa nuorilähtöisesti niin, että nuori ymmärtää opetuksen sisällön. En väitä, etteikö monessa paikassa olisi asiat hyvin, mutta aina voidaan parantua ja kehittyä. Uuden

RKS 2017 tavoitteet ovat mielestäni tärkeitä. Jokainen tavoite alkaa sanalla "Nuori". Kaikki toiminta ja tekeminen rippikouluissa pitäisi olla nuorilähtöistä. Millä tavoin koko rippikoulu saadaan liittymään nuoren omaan elämään niin, että hän vielä rippikoulun jälkeenkin osaisi hoitaa omaa hengellistä elämäänsä ja löytäisi seurakuntayhteisönsä mukaan. Rippikoulun pitäisi olla se paikka, jossa nuori tajuaa haluavansa, toisin sanoen tahtovansa kuulua Kristuksen kirkkoon, niin kuin kuudennessa tavoitteessa mainitaan. (Kaitila 2016.)

Opin tämän opinnäytetyön tekemisestä taas kerran sen, että suunnitelmat harvoin toteutuvat. Usein sanotaan, että "parhaiten oppii kantapään kautta" ja se pitää tässäkin opinnäytetyössä ja uudistusprosessissa paikkansa. Muutoksia tulee aina eikä suunnitelmat toteudu niin kuin itse on ajatellut. Kaikkeen pitää osata suhtautua ja epäonnistumisten kohdalla jatkaa matkaa. Pitää mielessä se, että on taas saanut yhden uuden oppimiskokemuksen.

LÄHTEET

Dunn, R. & Dunn, K. 1993. Teaching Secondary Students Through Their Individual Learning Styles. Practical Approaches for Grades 7-12. Boston: Allyn and Bacon.

Freire, P. 1970. Pedagogy of the Oppressed. New York: A Continuum Book of Seabury Press.

Freire, P. 2005. Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Helsinki: Kauppakaari.

Heino, I. & Kuusi, R. 2006. Erilainen samanlainen rippikoululainen. Teoksessa Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille. Erilaiset oppijat rippikoulussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2. Helsinki: Kirkkohallitus.

Kaarto-Wallin, J. 2010. Raamatturäppi. Seurakuntaopisto. Järvenpää.

Kaitila, A. 2015. Rippikouluharjoittelu Pyhäjoen seurakunnassa. Rippileirisuunnitelmien muistiinpanot 26.5.2015.

Kaitila, A. 2016. Rippikoulusuunnitelma 2017. Muistiinpanot keskustelun pohjalta Laitilan seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa 14.10.2016.

Kirkkohallitus 2001. Elämä – usko – rukous, Rippikoulusuunnitelma 2001. 2. painos. Porvoo: Kirkon kasvatusasiain keskus.

Koivisto, J., Paalanne, H. & Siukonen, A. 2010a. Ihan sama – eilen, tänään ja ikuisesti. Opettajan kirja. Helsinki: Nuorten keskus.

Koivisto, J., Paalanne, H. & Siukonen, A. 2010b. Ihan sama – eilen, tänään ja ikuisesti. Oppilaan kirja. Helsinki: Nuorten keskus.

Kokkonen, J. 2009. Rippikoulu 2010-luvulla: tiivistelmä vahvuuksista, haasteista ja toimenpiteistä. Word-dokumentti. Saatavissa: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content297FFC>. Viitattu 24.5.2016.

Laitilan seurakunta. 2016. Rippileirin viikkolukujärjestys. Laitila seurakunnan nuorisotyönohjaajat.

- Opetushallitus 2016. Uudet opetussuunnitelmat pähkinänkuoressa. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ ja_ tutkinnot/perusopetus/opetussuunnitelma_ ja_ tuntijako/uu- det_ opetussuunnitelmat_ pahkinankuoressa. Viitattu 10.10.2016.
- Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Prashnig, B. 2000. Erilaisuuden voima. Opetustyylit ja oppiminen. Jyväskylä: Ps-kustannus.
- Pruuki, H. & Pruuki, L. 2002. Löytöretki rippikouluohjaajan opas. Helsinki: LK-kirjat.
- Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat.
- Raamattu.uskonkirjat.net -palvelu. Saatavissa: <http://raamattu.uskonkirjat.net/servlet/bible- site.Bible>. Viitattu 1.10.2016.
- Sakasti 2016a. Rippikoulu-uudistuksen päälinjat. Rippikoulusuunnitelma 2017. Saatavissa: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content237F32>. Viitattu 25.5.2016.
- Sakasti 2016b. Tiesitkö? Kasvatus, rippikoulu. Saatavissa: <http://sakasti.evl.fi/sa- kasti.nsf/sp2?open&cid=Content4203C3>. Viitattu 24.5.2016.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen pe- rusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Varjo, M. 1997. Dialogipedagoginen prosessirippikoulu. Pedagoginen viitekehys. Oppikoko- naisuudet. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Varjo, M. 1998a. Ensimmäisen vuoden innostajakoulutus ”Ellet lähde seikkailuun, et voi olla luova” Paolo Freire. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Varjo, M. 1998b. Tarve dialogipedagogiselle kasvatustajattelle evankelisluterilaisen kirkon kasvatustyössä. Diakonia ammattikorkeakoulu, sosiaaliala. Opinnäytetyö. Saatavissa: [http://kirjastot.diak.fi/files/diak_ lib/Jarvenpaa/VarjoMaj.pdf](http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa/VarjoMaj.pdf). Viitattu 15.3.2016.
- Vuorinen, I. 1993. Tuhat tapaa opettaa. Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän oh- jaajille. Tampere: Resurssi.
- Väestöliitto. 2016. Väestöliiton Sitähän sä kysyt -seksuaalikasvatuksen tietopeli. Saatavissa: <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=2148638>. Viitattu 10.10.2016.

Raamattu

Aloitetaan yhteisesti salissa (20 min)

Aloitetaan kevyellä aamujumpalla. Tehdään muutama venytys ja lopuksi ihmiskirjaimia. Sano yksi kirjain kerrallaan ja kysy, miten saisi parhaiten tehtyä kyseisen kirjaimen (tehdään yksin tai pareittain/ryhmissä) (R A A M A T T U) Mitä kirjaimista muodostuu?

Aloitetaan aiheesta kysymällä muutama kysymys: (lähteenä käytetty Ihan sama ohjaajan kirjaa)

- Mitä teille tulee mieleen sanasta RAAMATTU (kerätään valkotaululle asioita; kirjoja, henkilöitä, mielikuvia, esineitä, asioita, tarinoita, ym. myös innostajat mukana)
- Raamatusta sanotaan, että se on kristittyjen pyhä kirja. Mitä tarkoittaa Pyhä Kirja? Mikä tekee kirjasta Pyhän? (Pyhyys: Jumalan ominaisuus, joka erottaa hänet kaikesta näkyvästä ja sanoin selitettävästä. Pyhyyteen liittyy suuruus, oikeudenmukaisuus sekä tietynlainen "vaarallisuus". Myös kaikkien Jumalan kanssa tekemisissä olevien esineiden ja ihmisten pitäisi olla pyhiä. Usko Kristukseen tekee pyhäksi, Ef. 1:1, 4: lähde Kultainen avain Raamatun aarteisiin, s. 111) Koko kristinusko perustuu Raamattuun.

Kerro vielä Raamatun taustatietoja. Lisäksi Raamatturäppi materiaalit.

Ryhmäpaikoille 45–50 min

- Jaetaan riparilaisille monisteet (Ihan sama oppilaan kirja s. 134–135, 132). Käydään läpi monisteita ja tutkitaan Raamattua. Mitkä teidän mielestä olisi ehdottomat suosikki Raamatunkohdat Vanhassa ja Uudessa Testamentissa? Siirrytään seuraavaan monisteeseen ja luetaan se läpi. Jokainen valitsee eniten itseään kiinnostavan tiedon. Miettikää mikä voisi olla Raamatun punainen lanka? (Joh. 3:16) Etsikää ja lukekaa se. Löytyy Farkkutaskuraamatun takaa.

- Askarrellaan kirjahylly, Vanha ja Uusi Testamentti. Jaetaan tehtäviä ryhmäläisille niin, että jokainen saa tehdä osan kirjoista, innostaja tekee myös. Erivärisiä papereita (VT: vihreitä, ruskeita, punaisia ja sinisiä; UT: keltaisia, harmaata, oranssia, violettiä), joista leikataan eri kirjoja. Iso kartonki jaetaan puoliksi. Hyllyille nimet, mitä kirjoja sisältää. Saa piirtää ja koristella.

Yhteinen purku salissa

Salin ovella jokaiselle leiriläiselle jaetaan yksi kirja isosta salkkuraamatusta. Jokainen saa vuorollaan käydä viemässä oman kirjansa siihen kohtaan kirjahyllyä, mihin kuvittelee sen kuuluvan. Tämän jälkeen tarkistetaan, ovatko kaikki kirjat oikeilla paikoillaan. Laitetaan jokaisen ryhmän oma kirjahylly esille seinälle.

Raamattucooper

Lopuksi päivän päähkinä, ohjeistus annetaan innostajille.

12 minuutin kilpailu ryhmien välillä. Raamatunkohtia, joista etsitään tavaroita ja esineitä.

RAAMATTUCOOPER vuosimallia 2016

- aikaa 12 min.
- samassa raamatunkohdassa voidaan mainita useampi hyväksyttävä eri esine tai asia
- sama esine tai asia voidaan mainita kahdessa kohdassa. Pisteitä saa kummastakin, jos samaa tavaraa on kaksi. Yhdestä tavarasta voi pisteen saada vain kerran.
- sanaa edeltäviä määreitä ei oteta huomioon (kamelien, pyhä, kulottunut, Libanonin ym...)

2. Moos. 3: 5 (kengät)

"Herra sanoi: Älä tule lähemmäksi. Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jolla seisot, on pyhä."

Hagg. 1:7 (kukkaro)

"kuin hänellä olisi reikä kukkarossa. Näin sanoo Herra Sebaot: Katsokaa, miten teidän on käynyt!"

Matt. 6: 28 (kedon kukka)

"Mitä te vaatetuksesta huolehditte! Katsokaa kedon kukkia, kuinka ne nousevat maasta: eivät ne näe vaivaa eivätkä kehrää."

Tuom. 5:4 (vesi)

"Herra, kun sinä lähdet Seiristä, kun saavut Edomin maasta, silloin vapisee maa, silloin lankeaa taivaasta sade, pilvet syöksevät vettä."

Sananl. 10: 13 (keppi)

"Järkevän huulilta lähtevät viisauden sanat, tyhmyrin selässä soikoon keppi."

Job 5: 25 (ruoho)

"Näet, että siemenestäsi kasvaa runsas sato, sinun jälkeläisesi nousevat kuin ruoho maasta."

Ps. 45:2 (kynä)

"Sydämeni on tulvillaan kauniita sanoja. Minä lausun säkeeni kuninkaalle – olkoon kieleni kuin taitavan kirjurin kynä."

Mark. 12: 10 (kivi)

"Olette kai lukeneet kirjoituksista tämän kohdan: -Kivi jonka rakentajat hylkäsivät, on nyt kulmakivi."

Hoos. 8:8 (astia)

"Israel on nielty! Se on kansojen joukossa kuin astia, jolla kukaan ei tee mitään."

2. Aik. 17:9 (kirja)

"He kaikki opettivat Juudassa. Herran lain kirja mukanaan he kiersivät Juudan kaupungeissa ja opettivat kansaa."

1 kor. 11:4 (päähine)

"Jos miehellä on päähine päässään, kun hän rukoilee tai profetoi, hän häpäisee päänsä."

Joos. 9:5 (sandaalit, leipä)

"panivat jalkaansa kuluneet ja paikatut sandaalit ja pukivat ylleen kuluneet vaatteet. Evääkseen miehet ottivat kuivaa, murentunutta leipää."

Ruut 2:9 (astia, vesi)

"Pidä silmällä, millä pellolla minun mieheni leikkaavat, ja kulje heidän jäljessään. Minä olen kieltänyt väkeäni koskemasta sinuun. Jos sinua janottaa, niin mene noiden astioiden luo ja ota sieltä vettä niin kuin muukin väki."

Saarn. 5:9 (raha)

"Joka rakastaa rahaa, ei saa sitä kyllin, eikä se, joka rakastaa rikkautta, saa voittoa tarpeekseen. Tämäkin on turhuutta."

1. Kor 1: 18 (risti)

"Puhe rististä on hulluutta niiden mielestä, jotka joutuvat kadotukseen, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima."

Jaak. 2:23 (Raamattu)

"Ja niin täyttyi Raamatun sana: Abraham uskoi Jumalan lupaukseen, ja Jumala katsoi hänet vanhurskaaksi, ja hän sai nimen Jumalan ystävä."

Ps. 109:19 (viitta, vyö)

"Olkoon se viittana hänen yllään, vyönä hänen lanteillaan."

Raamattu – Innostajan paperi

Ryhmäpaikoille tarvitaan: Iso kartonki, erivärisiä papereita kirjoja varten (sinistä, vihreää, punaista, keltaista, violetta, harmaata, oranssia, ruskeaa), Ihan sama –monisteet

1. monisteet

Luetaan ensin läpi TOP 7 moniste. Mitkä ovat Vanhan ja Uuden testamentin top 7? Mitkä teidän mielestänne olisivat ehdottomat ykköskohdat sekä Vanhassa että Uudessa Testamentissa? Jokainen kirjoittaa omaan paperiinsa oman suosikkinsa. Tämän jälkeen siirtykää seuraavaan monisteeseen. Mitä ajatuskartta -monisteessa on lueteltuna? Jokainen saa valita itseään eniten kiinnostavan tiedon.

Mikä voisi olla Raamatun **punainen** lanka? Miettikää yhdessä ja etsikää kohta Raamatusta. Löytyy myös Farkkutaskuraamatun takaa. (kohta on Joh. 3:16)

2. askartelu

Tehdään kirjahylly – kartonki jaetaan kahteen puoleen, toiselle puolelle VT ja toiselle UT. Leikataan erivärisistä papereista Raamatun kaikki kirjat (tehdään samoin kuin salkkuraamatussa: vihreä – lakikirjat, ruskea – historialliset kirjat, punainen – runokirjat, sininen – profeettakirjat; keltainen – evankeliumit, harmaa – apostolien teot, oranssi – kirjeet, violetti - ilmestyskirja) Saa myös piirtää ja kuvittaa tusseilla ja puuväreillä, tehkää ryhmänne näköinen Raamattukirjahylly.

Yhteinen purku salissa

Salin ovella jokaiselle jaetaan yksi Raamatun kirja. Istutaan ryhmittäin ja kun kaikki ovat paikalla, jokainen saa vuorollaan viedä kirjan paikoilleen hyllyyn.

SYNTI, KÄSKYT, OMATUNTO JA RIPPI

Ryhmiin, monisteet (rippikoululainen, hirveä sotku, rippi-tie ulos), laintaulu – tarvikkeet, liimaa, saksia

Käskyt

Ja moniste Rippikoululainen, lukekaa läpi. Keskustelkaa mitä erilaisia lakeja ja sääntöjä on, jotka vaikuttavat teidän elämäänne. Oletteko rikkoneet joitain lakeja tai sääntöjä? Mitä siitä on seurannut?

Ottakaa Katekismus, ja lukekaa 10 käskyä. Luetaan jokaisen käskyn lopussa oleva harmaa ja vastatkaa kysymyksiin (Rippikoulun ydinkohdat, kysymykset: 1. **2**, 2. **4**, 3. **2**, 4. **2**, 5. **3**, 6. **1**, 7. **4**, 8. **1**, 9. **1**, 10. **1**)

Miten 10 käskyä voidaan jakaa kahteen?

Olette varmasti kuulleet Rakkauden kaksoiskäskystä? Etsikää Raamatun takana olevasta liiteosasta. Miten käskyt jakautuisivat sen mukaan? Jeesus tiivistä 10 käskyä Rakkauden kaksoiskäskyyn. (Luuk. 10:27)

Askarrellaan laintaulut

Valmiit taulupohjat, leikataan käskyt kahteen osaan edellisen jaon mukaan. Liimataan tauluihin, tauluista tehdään lopuksi sydän. Sydän kuvastaa Rakkauden kaksoiskäskyä.

Synti

Keskustellaan hetki, mitä tai mikä on synti? Millaisia tuntomerkkejä synnillä on? Mitä seurauksia synnillä on?

Etsikää Raamatunkohdat (Room. 3:23, Mark. 7:21–23, Room. 6:23) ja vastatkaa kysymyksiin: Kuka on syntinen? Mistä synnin tekeminen johtuu? Mikä on synnin seuraus? Mikä vapauttaa synnin seurauksista?

Sen jälkeen jaetaan moniste Hirveä sotku. Lukekaa, miten se syntyy. Mitkä ovat kolme vaihetta? (virhe, pako, syyttely) Luetaan 1. Moos. 3. Mitkä ovat 3 vaihetta syntiinlankeemuksessa? Miksi omia virheitään on niin vaikea tunnustaa, että mieluummin pakenee ja valehtelee?

Mikä on omatunto? Miten se toimii? (Jumalan ääni sisälläsi, joka kolkuttelee, kun on tekemässä jotain paha, väärin.) Voiko omantunnon ääni vaieta tai vaientaa? Voiko omatunto olla liian löysä tai tiukka? Jaetaan moniste Rippi – tie ulos. Lukekaa ripin 3. vaihetta.

Tarina

Keksikää nykypäivään sopiva tarina, joka voisi tapahtua nuorelle rippikouluikäiselle ja jossa on nämä kolme vaihetta. Miten tilanne ratkeaa ja miten omantunnon toiminta näkyy tilanteessa? Kirjoittakaa ylös. Tarina kerrotaan yhteisesti salissa purussa. (Sanoja helpotukseksi: kuulla, katsoa, houkutella, ottaa, antaa, piiloutua, paeta, pelätä.) Vaihtoehtoisesti näytellään tarinat! Ei tarvitse olla pitkä, kunhan ne kolme vaihetta löytyy siitä.

Saliin purkuun

Kokoonnutaan saliin, jossa ensin tarinoiden/näytelmien purku.

ILTAPALA

Rippi

Yhteisesti salissa

Keskustellaan yhteisesti

- Mitä on rippi?
- Kenelle se on tarkoitettu?
- Missä voi ripittäytyä?
- Mitä on vaitiolovelvollisuus?
- Mitä tarkoittaa ehdoton vaitiolovelvollisuus?
- Miten henkilökohtainen rippi eroaa jumalanpalveluksen yhteydessä olevasta ripistä?

Rippi on aina osa jumalanpalvelusta. Yhteisen jumalanpalveluksen lisäksi synnit voi tunnustaa Jumalalle henkilökohtaisessa ripissä tai hiljaisessa rukouksessa. Papille tai toiselle kristitylle voi ripittäytyä, kun omatunto vaivaa eikä anna rauhaa. Ripin vastaanottaja on velvollinen vaikenemaan siitä, mitä henkilökohtaisessa ripissä puhutaan.

Vaitiolovelvollisuus tarkoittaa sitä, ettei asiasta saa puhua eteenpäin. Olet velvollinen pitämään asian omana tietonasi. Nuorisotyönohjaajalla on vaitiolovelvollisuus ja esim. sielunhoitotilanteessa jutellusta asiasta ei saa kertoa eteenpäin. Muutamia poikkeuksia on, esimerkiksi jos on tarvetta tehdä lastensuojeluilmoitus.

Ehdoton rippisalaisuus ja vaitiolovelvollisuus sitoo ainoastaan pappeja ja lehtoreita.

SYNTI, KÄSKYT JA OMATUNTO – innostajan paperi

Ryhmiin, monisteet (rippikoululainen, hirveä sotku, rippi-tie ulos), laintaulu – tarvikkeet, liimaa, saksia

Käskyt

- Jaa moniste Rippikoululainen, lukekaa läpi. Miettikää mitä erilaisia lakeja ja sääntöjä on, jotka vaikuttavat teidän elämäänne. Oletteko rikkoneet joitain lakeja tai sääntöjä? Mitä siitä on seurannut?
- Ottakaa Katekismus, ja lukekaa 10 käskyä. Luetaan jokaisen käskyn lopussa oleva harmaa ja vastatkaa kysymyksiin (Rippikoulun ydinkohdat, kysymykset: 1. **2**, 2. **4**, 3. **2**, 4. **2**, 5. **3**, 6. **1**, 7. **4**, 8. **1**, 9. **1**, 10. **1**)
- Miten 10 käskyä voidaan jakaa kahteen?
- Olette varmasti kuulleet Rakkauden kaksoiskäskystä? Etsikää Raamatun takana olevasta liiteosasta. Miten käskyt jakautuisivat sen mukaan? Jeesus tiivistä 10 käskyä Rakkauden kaksoiskäskyyn. (Luuk. 10:27)

Askarrellaan laintaulut

Valmiit taulupohjat, leikataan käskyt kahteen osaan edellisen jaon mukaan. Liimataan tauluihin, tauluista tehdään lopuksi sydän. Sydän kuvastaa Rakkauden kaksoiskäskyä.

Synti

- Keskustellaan hetki, mitä tai mikä on synti? Millaisia tuntomerkkejä synnillä on? Mitä seurauksia synnillä on?
- Etsikää Raamatunkohdat ja vastatkaa kysymyksiin: Room. 3:23 Kuka on syntinen? Mark. 7:21–23 Mistä synnin tekeminen johtuu? Room. 6:23 Mikä on synnin seuraus? Mikä vapauttaa synnin seurauksista? Vastaukset voidaan kirjata edellisen monisteen taakse.
- Sen jälkeen jaetaan moniste Hirveä sotku. Lukekaa, miten se syntyy. Mitkä ovat kolme vaihetta? (virhe, pako, syyttely) Luetaan 1. Moos. 3. Mitkä ovat 3 vaihetta syntiinlankeemuksessa? Miksi omia virheitään on niin vaikea tunnustaa, että mieluummin pakenee ja valehtelee? Innostaja kirjaa muistiinpanoja.

- Mikä on omatunto? Miten se toimii? Voiko omantunnon ääni vaieta/vaiementaa? Voiko omatunto olla liian löysä/tiukka? (Omatunto on Jumalan ääni sisälläsi, joka kolkuttelee, kun on tekemässä jotain pahaa, väärin.)
- Jaetaan moniste Rippi – tie ulos. Lukekaa ripin 3. vaihetta.

Tarina

Keksikää nykypäivään sopiva tarina, joka voisi tapahtua nuorelle rippikouluikäiselle ja jossa on nämä kolme vaihetta. Miten tilanne ratkeaa ja miten omantunnon toiminta näkyy tilanteessa? Kirjoittakaa ylös. Tarina kerrotaan yhteisesti salissa purussa. (Sanoja helpotukseksi: kuulla, katsoa, houkutella, ottaa, antaa, piiloutua, paeta, pelätä.) Vaihtoehtoisesti näytellään tarinat! Tarinan ei tarvitse olla pitkä, kunhan kolme vaihetta löytyy siitä.

Saliin purkuun

Kokoonnutaan saliin, jossa ensin tarinoiden/näytelmien purku.

Elämän arvot ja arkielämä

Aloitetaan yhteisesti salissa.

4 nurkkaa (Ihan sama opettajan opas s. 121–122)

Huoneen nurkat merkitään numeroilla 1-4. Ohjaaja lukee yhden teeman väittämät kerrallaan. Rippikoululaiset siirtyvät aina siihen huoneen nurkkaan, joka on lähinnä heidän ajatuksiaan teemasta. Ohjaaja kyselee nuorilta perusteluja mielipiteille.

raha:

- 1) raha on erittäin tärkeää, haluan olla rikas
- 2) raha on tärkeää, haluan tulla hyvin toimeen
- 3) on tärkeämpiäkin asioita; rahaa tarvitsen sen verran, että tulen toimeen
- 4) rahalla ei ole merkitystä

koti:

- 1) tiukat säännöt, kotiintuloajat
- 2) selkeät säännöt, neuvotellaan yhdessä
- 3) joskus vanhemmat välittävät, joskus eivät
- 4) saa tehdä mitä huvittaa

päihteet:

- 1) eivät ole vaarallisia, saa käyttää
- 2) kiinnostavat, pelotellaan liikaa, voisinkin kokeilla
- 3) kohtuullinen alkoholinkäyttö & tupakka eivät ole vaarallisia
- 4) suhtaudun kielteisesti

työ:

- 1) menestys työssä tärkeää, aion tehdä kaiken sen eteen
- 2) työ tärkeää, olisi mukava menestyä
- 3) tärkeää, että olisi joku työ, mikä vain
- 4) työ ei ole tärkeää, muu kiinnostaa enemmän

muut ihmiset:

- 1) Suomi suomalaisille, muut hoitakoon omat asiansa
- 2) Suomeen ei saisi ottaa paljon ulkomaalaisia
- 3) turvapaikan hakijat täytyy ottaa vastaan
- 4) kaikki ihmiset samanarvoisia, olen valmis antamaan samat edut kaikille

väkivalta:

- 1) jos toinen aloittaa, saa lyödä takaisin
- 2) jos joku ärsyttää, voi antaa opetuksen
- 3) vain harvoissa tilanteissa väkivalta on ok
- 4) väkivalta on aina väärin

parisuhde:

- 1) rakkaudessa on kyse lähinnä ulkonäöstä ja seksuaalisesta vetovoimasta
- 2) jos suhde ei toimi, täytyy vaihtaa kumppania

- 3) jos seurustelee, täytyy kertoa toiselle kaikki
- 4) rakkaus on välittämistä, toisen tarpeet ovat tärkeitä, tavoitteena avioliitto

tulevaisuus

- 1) minua pelottaa usein, mitä tulevaisuus tuo
- 2) jotkut asiat huolestuttavat
- 3) tulevaisuus näyttää valoisalta
- 4) en paljon mieti tulevaisuutta

vanhuus:

- 1) vanhuus on yksinäistä, kurjaa, luopumista, sairautta
- 2) vanhuus tuo ikäviä asioita
- 3) vanhana ei tarvitse käydä töissä, voi tehdä mitä haluaa
- 4) vanhana ihminen on viisas ja tyytyväinen

Arvohuutokauppa

(Ihan sama opettajan opas s. 95, mukaillen)

Jokainen valitsee itsellensä 10 asiaa, jotka kokee tärkeäksi omassa elämässään. Jokaisella paperi, johon kirjoittaa omansa. Myös innostajat valitsevat omansa. Kun 10 asiaa on valittu ja kirjoitettu, siirrytään omiin ryhmiin. Käydään keskustelua mitä on valittu, miksi? Tämän jälkeen pitää luopua neljästä (jää 6). Keskustelua mistä aikoo luopua, onko helppoa valita mistä luopuu ja onko vaikeaa luopua?

Lopulta pitää luopua vielä kolmesta, niin että jäljelle jää kolme (3) tärkeintä arvoa. (yliviivataan aina ne mistä luopuu). Keskustellaan, mitkä arvot jäivät tärkeimmiksi. Kootaan vielä oman ryhmän tärkeimmät kolme (3) asiaa.

Oliko helppoa vai vaikeaa luopua asioista? Miksi? Oliko helppoa vai vaikeaa valita ryhmän kolme tärkeintä? Miksi?

Tehkää kartongille miellekartta, johon keskelle laitetaan **HYVÄ ELÄMÄ**. Kerätkää ympärille asioita, mitä kuuluu hyvään elämään.

Pohtikaa yhdessä ja keskustelkaa

- Millainen on hyvä elämä?
- Mikä tekee elämästä arvokkaan?
- Mikä tarkoitus elämällä on?
- Miten elämää voi arvostaa?
- Mistä saa voimaa elää?
- Millaiset asiat tekevät elämästä elämisen arvoisen?
- Jos tulee vastoinkäymisiä, mistä löytyy apua?

Asioita voi lisäillä kartonkiin koko ajan mitä keskustelussa tulee esille.

Kokoonnutaan saliin

Kerrotaan jokaisen ryhmän kolme tärkeintä asiaa. Kuinka paljon on yhteistä? Kirjoitetaan taululle kaikki. Mitä arvoja tuli taululle? Onko samoja?

Mistä arvoista luovuitte ensimmäisenä? Mistä sitten? Oliko vaikeaa luopua asioista? Mikä tässä elämässä on lopulta tärkeintä?

Jokainen ryhmä saa esitellä oman tuotoksensa, mitä asioita kartongille on kirjoitettu. Millainen on hyvä elämä.

Elämä on arvokasta ja ainutkertaista. Kristinuskon näkökulmasta meillä jokaisella on vain yksi lahjaksi saatu elämä. Pitäkää siitä hyvää huolta, pitäkää itsestänne huolta ja muistakaa myös kristittyinä huolehtia lähimmäisistänne. Tehdään niin kuin itse toivoisi itselle tehtävän (Matt. 7:12 Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille).

Elämän arvot ja arkielämä - Innostajan paperi

Aloitetaan yhteisesti salissa, ryhmäpaikalle tarvitaan kartonki

Ryhmissä

Arvotyöskentely

Kun 10 asiaa on valittu ja kirjoitettu, siirrytään omiin ryhmiin. Käydään keskustelua mitä arvoja on valittu, miksi? Tämän jälkeen pitää luopua neljästä (jää 6).

Keskustelkaa samalla, mistä aikoo luopua, onko helppoa valita mistä luopuu ja onko vaikeaa luopua? Lopulta pitää luopua vielä kolmesta, niin että jäljelle jää kolme (3) tärkeintä arvoa. (yliviivataan aina ne mistä luopuu) Keskustellaan, mitkä arvot jäivät tärkeimmiksi. Kootaan vielä oman ryhmän tärkeimmät kolme (3) asiaa. (innostaja kirjoittaa muistiin)

Oliko helppoa vai vaikeaa luopua asioista? Miksi? Oliko helppoa vai vaikeaa valita ryhmän kolme tärkeintä? Miksi?

Mind map

Tehkää kartongille mind map, johon keskelle laitetaan **HYVÄ ELÄMÄ**. Kerätkää ympärille asioita, mitä kuuluu hyvään elämään.

Pohtikaa yhdessä ja keskustelkaa

- Millainen on hyvä elämä?
- Mikä tekee elämästä arvokkaan?
- Mikä tarkoitus elämällä on?
- Miten elämää voi arvostaa?
- Mistä saa voimaa elää?
- Millaiset asiat tekevät elämästä elämisen arvoisen?
- Jos tulee vastoinkäymisiä, mistä löytyy apua?

Asioita voi lisäillä kartonkiin koko ajan mitä keskustelussa tulee esille.

Purku salissa

Käydään yhteisesti läpi mitä arvoja tuli valittua, itselle ja ryhmälle.

Lisäksi jokainen ryhmä kertoo, mitä on kirjoitettu kartongille.

Seksuaalisuus

Aluksi hetki keskustelua, mitä eri seksuaalisia suuntautumisia on olemassa? Heterot, homot, lesbot, transsukupuoliset ja muut. Lista on pitkä ja pieniä vivahde-eroja saattaa löytyä eri tyy-leissä. Lisätietoja löytyy SETAn sivulta: <http://seta.fi/hlbtiq/>. Tietävätkö nuoret mitä kaikkia on olemassa, ja mitä ne tarkoittavat? Näkyykö seksuaalinen suuntautuminen ulospäin? Sukupuol-lisensitiivisyyden huomioiminen.

Seksuaalisuus huoneessa pelataan lisäksi Sitähän sä kysyt -peliä. Pelataan niin kauan kuin aikaa riittää. Kysymyksiin ei ole pakko vastata, jos ei halua. Toivotaan että jokainen yrittää vastata. Ohjaajan tehtävänä toimia reiluna tuomarina, eli olla esimerkkinä ja huolehtia siitä, että keskustelu pysyy asiallisena ja yleisellä tasolla. Pelin avulla voidaan keskustella enem-mänkin esimerkiksi pelin kysymyksistä heräävistä asioista.

Pitää kertoa mistä löytyy lisätietoja. Lisäksi keneen voi ottaa yhteyttä, jos haluaa keskustella lisää.

Käskyt, synty, omatunto ja rippi

Miltä tuntui tehdä monisteita?

Miten askartelu helpotti asian ymmärtämistä?

Miten kiinnostuksesi pysyi yllä? Mikä siihen auttoi?

Miten sinun elämäsi liittyi aiheisiin? Missä kohdassa erityisesti?

Synti, käskyt, omatunto ja rippi

Nimi: _____

Miten jaksoit käydä asiat läpi?

Miten oppimiskokonaisuus toimi mielestäsi? (tekemiset, lukemiset, vastaamiset, monisteet, askartelu)

Miten ohjaajan etukäteisohjeistus mielestäsi toimi? Mitä olisit kaivannut lisää?

Miten oma ohjeistaminen sujui ryhmässä?

Mitä olisit kokonaisuudessa tehnyt toisin?